

Het geschreven Sranantongo:

Schrijfpraktijken van de sprekers van het Sranantongo en attitudes van deze sprekers
tegenover de orthografie van het Sranantongo

J.J. Haveman	4157907
BA	Taalwetenschap
Bachelor	eindwerkstuk
Begeleider	dr. M.C. van den Berg
Tweede lezer	dr. E.P. Kester
Faculteit	Geesteswetenschappen
Universiteit	Utrecht
28 juli	2017

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
2. Theoretisch Kader	6
2.1 De talen in Suriname	6
2.2 Een korte geschiedenis van het geschreven Sranantongo	7
2.3 Taalsituatie van het Sranantongo in Suriname	10
2.4 Taalsituatie van het Sranantongo in Nederland	13
2.5 Taalideologieën	14
2.6 Welke spellingen zijn er?	16
2.6.1 <i>Orthografieën tussen 1718 en 1945</i>	17
2.6.2 <i>Orthografieën beïnvloed door het Nederlands (1946-1960)</i>	19
2.6.3 <i>Onafhankelijkheidsgerichte orthografieën</i>	21
2.6.4 <i>Een ideologisch statement</i>	22
2.7 Variatie in het spellen van het Sranantongo	24
3. Probleemstelling	26
4. Onderzoeksmethode	29
4.1 Onderzoeksopzet	29
4.1.1 <i>Algemene gegevens</i>	29
4.1.2 <i>Audio</i>	29
4.1.3 <i>Spellingen vergelijken</i>	30
4.1.4 <i>Attitudes meten</i>	30
4.2 Voorstudie	31
5. Resultaten	33
5.1 Het onderzoeksverloop	33
5.2 Bevindingen	34
5.2.1 <i>Algemene gegevens van de participanten</i>	34
5.2.2 <i>Audiobestanden</i>	42

5.2.3 <i>Vergelijkingszinnen</i>	43
5.2.4 <i>Attitudes</i>	45
5.3 Analyse	47
5.3.1 <i>Nederland en Suriname</i>	47
5.3.2 <i>Het spreken en het schrijven van het Sranantongo</i>	51
5.3.3 <i>Hoe spellen de sprekers van het Sranantongo?</i>	55
5.3.4 <i>Welke attitudes hebben sprekers van het Sranantongo tegenover spelling?</i>	57
6. Discussie	60
6.1 De onderzoeksvragen	60
6.2 Reflectie op het onderzoek	67
6.3 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	68
7. Conclusie	69
Referenties	70
Bijlage I	72

Samenvatting

In de meertalige samenleving van Suriname bestaat het Sranantongo, de taal van de creoolse gemeenschap en de lingua franca van Suriname, onder invloed van vele factoren. Het Sranantongo is voornamelijk een gesproken taal, maar in dit eindwerkstuk staat het geschreven Sranantongo centraal. Sinds 1986 is de officiële spelling van 1986 de standaardspelling van het Sranantongo. Desondanks bestaat er nog veel variatie binnen en tussen sprekers van het Sranantongo bij het spellen van deze taal. Dit eindwerkstuk draagt bij aan de kennis over de schrijfpraktijken van de sprekers van het Sranantongo, alsmede de attitudes van de sprekers van het Sranantongo tegenover variatie in de schrijfpraktijken. Er wordt daarbij gekeken of er verschillen zijn tussen de schrijfpraktijken en de attitudes. De data voor dit onderzoek zijn verzameld via een online enquête met vragen over zowel de schrijfpraktijken en de attitudes van de sprekers van het Sranantongo. Uit de resultaten blijkt dat de sprekers van het Sranantongo liever geen variatie zien in de spelling van het Sranantongo. Deze variatie is echter nog veel aanwezig in de schrijfpraktijken van de sprekers, zowel binnen als tussen sprekers. Desondanks is er een voorkeur voor de officiële spelling van 1986. Interessant genoeg denken sprekers het Sranantongo minder vaak te schrijven dan zij daadwerkelijk doen. Het aantal sprekers dat aangeeft het Sranantongo te schrijven is lager dan het aantal sprekers dat bijvoorbeeld sms't of berichtjes op Facebook plaatst in het Sranantongo. Door veel in het Sranantongo te schrijven kan het bewustzijn over de daadwerkelijke schrijfpraktijken groter worden. Uit dit onderzoek blijkt dat de taal veel wordt geschreven ondanks dat het Sranantongo niet wordt aangeleerd in het onderwijs.

1. Inleiding

In dit bacheloreindwerkstuk onderzoek ik de schrijfpraktijken van sprekers van het Sranantongo en hun attitudes tegenover de spelling van het Sranantongo. Er is veel variatie in het geschreven Sranantongo, ontstaan door de rijke geschiedenis waarin het Sranantongo zich bevond en bevindt. In deze geschiedenis werd bovendien nauwelijks onderwezen hoe het Sranantongo geschreven moest worden. Daarbij is er naar mijn idee te weinig onderzoek gedaan naar het schrift van het Sranantongo. Middels dit bacheloreindwerkstuk wil ik aandacht voor het geschreven Sranantongo stimuleren.

Leeswijzer

In dit onderzoek bespreek ik in het Theoretisch Kader eerst de korte geschiedenis van het schrift van het Sranantongo. Vervolgens worden de taalsituaties in Suriname en Nederland besproken. Daaropvolgend wordt het begrip ‘taalideologie’ uitgelegd en toegelicht. Als laatste wordt in het Theoretisch Kader aandacht besteed aan de verschillende soorten gestandaardiseerde spellingen die het Sranantongo heeft gekend. Het Theoretisch Kader wordt gevolgd door de Probleemstelling en de Onderzoeksopzet. In de Resultaten wordt de data van het onderzoek gepresenteerd en geanalyseerd. In de Discussie worden de vragen uit de Probleemstelling beantwoord en toegelicht en het eindwerkstuk wordt afgesloten met de Conclusie.

2. Theoretisch Kader

2.1 De talen in Suriname

Het Sranantongo is de taal van de creoolse gemeenschap van Suriname én het is de lingua franca van de meertalige samenleving van dit land (Eersel 2002: 82). Deze taal wordt ook in Nederland gesproken in sommige gezinnen van Surinaamse komaf. Door de lange aanwezigheid van de Nederlandse taal in Suriname, als gevolg van kolonisatie en imperialisme van Nederland, is het Surinaams-Nederlands gevormd (Berends 2016).¹ Naast het Sranantongo, het Nederlands en het Surinaams-Nederlands, worden er bovendien andere talen gesproken in Suriname. Deze talen zijn op te delen in vier groepen: (1) Inheemse talen, (2) Creooltalen (3) Aziatische talen en (4) Europese talen. In Tabel 1 (Eersel 2002, p. 83) is af te lezen welke talen het zijn en onder welke taalgroep deze talen vallen.

Tabel 1.

Gesproken talen in Suriname per subtype (Bewerkt van Eersel 2002, p. 83)

Inheemse talen:	Creooltalen:	Aziatische talen:	Europese talen:
a. Kalinya of Caraïbs	a. Sarramacaans	a. Chinees (Hakka)	a. Portugees
b. Lokono of Arowak	b. Matawai	b. Hindoestaans	b. Engels
c. Wayana	c. Nduyka of	(Sarnami Hindi)	c. Frans
d. Trio en Akurio	Aukaans	c. Javaans	d. Duits
e. Warau	d. Boni (Aluku)	(Surinaams Javaans)	e. Nederlands
	e. Paramakaans		
	f. Sranan		
	g. Kwinti		

Door migratie neemt het aantal talen in Suriname verder toe. Voorbeelden van deze nieuwe talen zijn het Braziliaans Portugees, Guyanees Engels, Guyanees Creool, Spaans, Frans en Haïtiaans Creool (Léglise en Migge in Carlin et al. 2015). Ook zijn er vijf Chinese dialectgroepen (Noord Chinees, Wu, Min, Yue en Kejia) die recentelijk meer voorkomen (Tjon Sie Fat in Carlin et al. 2015).

¹ Voor meer informatie over de meertalige samenleving in Suriname zie Eersel (2002: 82, 104); Kroon en Yağmur (2012); Léglise en Migge (2015: 13); Berends (2016).

2.2 Een korte geschiedenis van het geschreven Sranantongo

Het Sranantongo is in de tweede helft van de 17e eeuw ontstaan als interetnisch communicatiemiddel tussen Europese slavenhouders en West-Afrikaanse totslaafgemaakten. Van 1650 tot 1667 stond Suriname onder Engels bestuur. Na de eerste twee Engelse oorlogen tussen Engeland en Nederland kwam het Vredesverdrag van Breda in 1667.² Onder dit verdrag werd Suriname in 1667 een kolonie van de Koninkrijk der Nederlanden. De voertaal tussen de slaven onderling en tussen de slaven en de Nederlandse slavenhouders was het Sranantongo (Eersel 2002: 131).

Vanwege het Vredesverdrag van Breda 1667 verdween na 30 jaar in Suriname de oorspronkelijke superstraattaal³ van het Sranantongo, namelijk het Engels. Dit werd toen vervangen door het Nederlands. In het begin was het Nederlands was niet zo sterk aanwezig doordat er weinig Nederlanders naar Suriname gingen. In plaats daarvan werden er veel Europese migranten uit andere landen naar Suriname gehaald (Smith 2014: 42). Daarnaast hadden Afrikaanse talen ook invloed op het Sranantongo. De meeste woorden van Afrikaanse komaf kwamen van het Kikongo en het Gbe (Smith 2014: 17). Het Twi/Akan heeft ook enkele lexicale items toegevoegd aan het Sranantongo. Daarnaast leverden de Afrikaanse talen vooral grammaticale structuren als basis van het Sranantongo (Smith 2014: 40). In het Sranantongo zijn dus taalkenmerken terug te vinden van Europese en Afrikaanse talen. Echter, niet alle taalkenmerken kunnen teruggeleid worden naar deze talen. Het Sranantongo heeft zich op een eigen, nieuwe en creatieve manier gevormd. Maar welke effecten hadden deze vormingsfactoren op het schrift?

Het eerste geschreven Sranantongo treft men aan in verslagen van rechtszaken, waarvan het oudste voorbeeld uit 1707 stamt (zie van den Berg 2000). Dit Sranantongo werd geschreven door sprekers van het Nederlands, die het

---

² Van 1799 tot 1802 en van 1804 tot 1815 stond Suriname nogmaals onder Engels bewind (Eersel 2002).

³ Een superstraattaal is een aanwezige taal die de structuur van een minder aanwezige taal beïnvloedt. (Vellupillair 2015: 6) Let op! Het gaat hier niet om een superieure straattaal maar om een taal die superstrate invloeden levert.

Nederlandse schrift in het Nederlandse onderwijs geleerd hadden. Hierdoor was het geschreven Sranantongo sterk beïnvloed door de Nederlandse spellingswijzen. Deze verslagen dienden enkel als naslagwerken en documentatie. Moedertaalsprekers van het Sranantongo kwamen hier over het algemeen niet mee in contact.

Rond het midden van de 18^e eeuw werden er christelijke zendelingen vanuit Duitsland naar Suriname gestuurd. Zij wilden de slaven kennis laten maken met het christendom en deden gebruikten hiervoor het Sranantongo. Zo vertaalden zij de Bijbel naar het Sranantongo. De spelling in deze Bijbelvertalingen naar het Sranantongo was beïnvloed door het Duitse schrift en later ook door het Nederlandse schrift (Sebba 2000). De Surinaamse overheid keurde in 1844 goed dat kinderen van slaven mochten leren lezen. Dit werd gedaan door de Moravische broeders, zendelingen uit Duitsland, die les gaven in het Sranantongo (Eersel 2002: 131). Vanaf 1856 mochten alle slaven leren lezen en schrijven.

In de loop der tijd nam de invloed van het Nederlands toe vanwege het belang van de overheid voor deze taal. In 1876 werd de leerplicht ingesteld voor kinderen van 7 tot 12 jaar. De voertaal van dit verplichte onderwijs was het Nederlands (Gobardhan-Rambocus 2013), wat het einde betekende van het Sranantongo als onderwijstaal.

Na de Tweede Wereldoorlog waren er wereldwijd dekolonisatieprocessen gaande. Evenzo startte er een dekolonisatieproces in Suriname en werd de belangstelling voor de eigen Surinaamse culturen weer groter (zie ook Gobardhan-Rambocus 2001: 384-437). Door de emancipatie en de groeiende autonomie van Suriname werd de belangstelling voor de onderdrukte Surinaamse cultuur ook groter. Hieruit volgde wederom interesse voor het Sranantongo en het schrijven van deze taal. Zo werd er meer literatuur geschreven in het Sranantongo. Ook werd in 1961 een couplet in het Sranantongo toegevoegd aan het Surinaamse volkslied.

Door de jaren heen werd er meer literatuur geschreven in het Sranantongo, bijvoorbeeld door de Surinaamse auteurs Trefossa en Edgar Cairo. Zij wilden laten zien dat het Sranantongo ook een literaire taal is. Hedendaags zijn er minder mensen

op deze manier met het Sranantongo bezig maar het literaire Sranantongo leeft nog steeds. Zo bracht Krofaya Kromanti in 2015 haar tweede roman uit in het Sranantongo (Kromanti 2015). Een ander voorbeeld is het Sranantongo Dictee dat in 2017 voor de zesde keer gehouden werd (<http://www.double7fm.nl/SranantongoDictee/>).

Omdat het Sranantongo in de tweede helft van de twintigste eeuw steeds vaker geschreven werd, ontstond er meer aandacht voor spelling en nam de roep om een uniforme orthografie toe. Hierop volgde de officiële spelling van 1960, “Resolutie No 8072” (Eersel 2002: 131). Omdat een uniforme orthografie eenvoudig te koppelen is aan een bepaalde groep en gedachtegoed, draagt een dergelijke orthografie hierdoor een identiteit uit. Een uniforme orthografie kan dan ook bijdragen aan het vormen van een gemeenschappelijke groepsidentiteit (Sebba 2009: 82). In 1984 werden er voor drie Surinaamse talen, het Sranantongo, het Sarnámi en het Surinaams-Javaans, spellingcommissies opgericht. Hieruit volgden voor deze talen de huidige officiële spellingen, inclusief de officiële spelling voor het Sranantongo uit 1986.⁴

In 1975 werd Suriname een onafhankelijk land. De regering koos ervoor om voorlopig het Nederlands als officiële taal te behouden. Daarnaast zou het Engels een belangrijke taal worden in het onderwijs. Ondanks dat het Nederlands nog altijd de officiële taal is, wordt het Sranantongo in de Surinaamse media veelvuldig gebruikt naast het Nederlands.

Suriname trad in 2003 toe tot de Nederlandse Taalunie. “De Taalunie is de beleidsorganisatie die het Nederlands ondersteunt” in Nederland, België en Suriname met betrekking tot taalbeleid, taalinfrastructuur en taalgebruik (<http://over.taalunie.org>). In 2011 is er een ministeriële adviescommissie voor de instelling van een Taalraad benoemd. Deze commissie gaf enkele adviezen. Ten

---

⁴ Dit waren de enige drie talen waarbij een spellingcommissie is opgezet om de spelling van de talen te bevorderen. Er werd geen prioriteiten gesteld aan de andere nog niet gestandaardiseerde Surinaamse talen (Gobardhan-Rambocus 2013).

eerste blijft de positie van het Nederlands hetzelfde, maar moet het Engels een plaats krijgen naast het Nederlands. Ten tweede moeten kinderen die opgroeien in homogene taalgebieden de kans krijgen om opgevangen te worden in de moedertaal en om later ook het Nederlands te leren. Tenslotte dienen de Surinaamse talen als (keuze)vakken opgenomen moeten worden in het curriculum van het voortgezet onderwijs (Gobardhan-Rambocus 2013).

2.3 Taalsituatie van het Sranantongo in Suriname

Op de website van de overheid van de Republiek Suriname staat vermeld dat de officiële taal van Suriname het Nederlands is (<http://www.gov.sr/over-suriname/algemene-feiten.aspx>). Het Sranantongo is geen officiële taal van Suriname, maar de website van de overheid vermeldt dat het de tweede taal is van Suriname en dat deze taal wordt gebruikt als informele omgangstaal tussen moedertaalsprekers van verschillende talen.

Uit een onderzoek van Léglise en Migge (in Carlin et al. 2015: 26) naar het gebruik van het Sranantongo door leerlingen uit klas 5 en 6⁵ blijkt dat 79% van de kinderen het Sranantongo zegt te spreken en 6% van deze kinderen het Sranantongo als moedertaal heeft. In Tabel 2 (Léglise en Migge in Carlin et al. 2015: 17) staat het percentage van kinderen dat aangeeft het Sranantongo te gebruiken als hun L1 (eerste taal), L2 (tweede taal) of L3-L5 (derde, vierde of vijfde taal) in verschillende gebieden van Suriname. Deze tabel laat zien dat het Sranantongo wijd verspreid is. Het Sranantongo wordt voornamelijk gesproken als tweede of derde taal.

---

⁵ De klassen 5 en 6 in het Surinaamse lager onderwijs staan gelijk aan de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs in Nederland. De leeftijden worden in het onderzoek niet benoemd maar de kinderen zijn vermoedelijk tussen de 10 en 12 jaar oud.

Tabel 2.

Percentage van kinderen die beweren het Sranantongo te gebruiken voor bepaalde functies in verschillende gebieden van Suriname (Léglise en Migge in Carlin et al. 2015: 29).

Gebied	L1	L2	L3-L5
Paramaribo	3%	46%	19%
West Suriname	5%	40%	44%
Albina	10%	14%	69%
Brokopondo	3%	5%	50%
Moengo	7%	7%	60%

In het Surinaamse onderwijs wordt er vooral les gegeven in het Nederlands, wat door de overheid is verplicht. Het Sranantongo zit momenteel niet in het curriculum van het onderwijs in Suriname. De wens van de samenleving om het Sranantongo als (keuze)vak op te nemen in het curriculum is er wel (Gobardhan-Rambocus 2013). Volgens een onderzoek, uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling en de Nederlandse Taalunie, blijkt dat het Nederlands (97,6%) en het Engels (93,4%) gevolgd door het Spaans (54,1%) de meest geleerde talen zijn in het middelbare onderwijs. Het Spaans is een keuzevak in het curriculum. Het Sranantongo wordt door 2,7% van de scholieren aangeduid als een taal die ze leren op de middelbare school (Kroon en Yağmur 2012: 118). Mogelijk wordt hiermee bedoeld dat het soms gebruikt wordt als instructietaal, bijvoorbeeld als de scholier de besproken stof niet via het Engels of het Nederlands begrijpt. Door het uitblijven van onderwijs in het Sranantongo wordt er geen spelling voor het Sranantongo aangeleerd aan de sprekers van het Sranantongo. Sprekers zullen waarschijnlijk de conventies van de spelling die ze in hun omgeving waarnemen volgen.

Alle talen in Suriname hebben hun eigen prestige-niveau. Dit kan verschillen van laag naar hoog prestige. Daarbij zijn er twee soorten prestiges, overt en covert prestige. Velupillai (2015) definieert deze twee soorten als volgt: overt prestige houdt in dat een taal overduidelijk aanzien bevat. Men is zich hier bewust van. Covert prestige houdt in dat een taal verborgen aanzien heeft. Men heeft niet door dat een dergelijke taal een bepaald niveau van aanzien heeft. Het Sranantongo heeft, in

tegenstelling tot het Nederlands, geen hoog overtuigd sociaal prestige in Suriname (Léglise en Migge in Carlin et al. 2015: 16). De meeste Surinamers zeggen dat ze het Nederlands spreken en waarderen maar dweinig Surinamers geven aan dat ze het Sranantongo waarderen. In het onderzoek van Léglise en Migge zeiden kinderen in eerste instantie niet dat ze het Sranantongo spraken, maar noemden de kinderen het Nederlands snel als eerste taal. Als vervolgens werd doorgevraagd of ze ook het Sranantongo spraken, werd dit door de kinderen wel bevestigd. Volgens Léglise en Migge leek het spreken van het Sranantongo zo gangbaar dat het Sranantongo niet benoemd hoeft te worden of dat het snel vergeten wordt. Ook stellen Léglise en Migge dat het Sranantongo meer is dan een lingua franca. De taal markeert nog niet zo zeer een gemeenschappelijke Surinaamse identiteit, maar uit wel een intra-Surinaamse solidariteit tussen de verschillende groepen in Suriname. Het gevoel van een Surinaamse solidariteit is het meest aanwezig bij jongere stedelijke mannen uit de werkende klasse.

Ondanks dat het Sranantongo de lingua franca is in Suriname, is het gewoonlijk om iemand aan te spreken op het straat in het (Surinaams-)Nederlands⁶. Dit is bijvoorbeeld te zien in de mini-documentaire over flirten 'Wan Bromki Fu Gado' van Annegriet Wijchers. Het Nederlands wordt vaak gezien als de taal van respect. Als er een andere taal wordt gebruikt, kan dit voor sommigen dan ook respectloos overkomen (Léglise en Migge in Carlin et al.: 52). Het is vaak wel sociaal geaccepteerd om in het Nederlands een gesprek te beginnen en vervolgens verder te gaan in een andere taal, zoals het Sranantongo of een andere taal. Ook is het mogelijk dat men wisselt tussen verschillende talen. Sprekers die maar één taal gebruiken in een gesprek worden door de meeste Surinamers, vooral de jongere generatie, gezien als traditioneel en achtergebleven. Sprekers die meerdere talen gebruiken in een gesprek staan voor de moderne Surinaamse houding en dit wordt vaak gewaardeerd (Léglise en Migge in Carlin et al. 2015: 54).

---

⁶ In deze tekst valt onder het Nederlands ook het Surinaams-Nederlands, de Surinaamse variant van het Nederlands.

Het Sranantongo is een taal die voornamelijk gesproken wordt in informele domeinen, bijvoorbeeld tussen vrienden en familie, op straat en in de winkels. Geschreven Sranantongo komt vooral voor in slogans en reclamestukjes, vaak in de vorm van korte teksten of namen van personen, plaatsen en producten omgeven door Nederlandse tekst (Sebba 2000: 927). Het gebruik van het Sranantongo in formele domeinen, zoals onderwijs, gezondheidszorg en overheidsinstellingen, komt niet vaak voor. Voorbeelden hiervan zijn studieboeken, gezondheidspamfletten of informatie over de overheid.

De andere talen van Suriname hebben elk ook hun eigen functie in de Surinaamse taalgemeenschap. De meeste talen gesproken in Suriname, met uitzondering van het Sranantongo, het Engels en het Nederlands, zijn thuishalen. Deze talen worden voornamelijk gesproken met familieleden en/of vrienden. Het Engels is voornamelijk aanwezig in de media en het onderwijs. Zo zijn de meeste films op de nationale zenders in het Engels en daarbij wordt er geen ondertiteling gebruikt (Léglise en Migge in Carlin et al. 2015: 45).

2.4 Taalsituatie van het Sranantongo in Nederland

Het Sranantongo speelt een belangrijke rol in de Surinaamse gemeenschap in Nederland. Sinds Suriname een kolonie van Nederland was, is er altijd sprake geweest van migratie tussen deze twee landen. Met de tijd kwamen er telkens meer Surinamers naar Nederland en groeide de Surinaamse gemeenschap in Nederland. Vanwege de angst voor de mogelijke gevolgen van de onafhankelijkheid van Suriname kwamen er veel mensen vanuit Suriname naar Nederland.

Onder 140.000 scholieren in 13 gemeenten in Nederland blijken 1.426 scholieren het Sranantongo thuis te spreken (Extra 2011: 16). Dat is ongeveer 1.02% van deze 140.000 scholieren. Niet bij al deze gezinnen zal enkel het Sranantongo gebruikt worden. Het is ook mogelijk dat naast het Sranantongo, het Nederlands of een andere taal wordt gesproken.

In Nederland is het Sranantongo een thuistaal en een groepstaal, maar net als in Suriname heeft het Nederlands in Nederland een hoger overtuigd sociaal prestige. Het gebruik van het Sranantongo is om deze reden omstreden. Hierdoor zullen niet alle gezinnen van Surinaamse afkomst thuis het Sranantongo spreken, maar juist het gebruik van het Nederlands aanmoedigen. Vanuit oudere generaties mogen kinderen vaak geen Sranantongo spreken met hun familie. In plaats daarvan is het de bedoeling dat de kinderen het Nederlands goed leren om goede kansen te maken op de arbeidsmarkt. Daarbij wordt het spreken van het Nederlands gezien als respectvol en het spreken van het Sranantongo als informeel en persoonlijk.

In Nederland is het Sranantongo ook een taal van de Surinaamse gemeenschap. Er bestaan Surinaamse buurthuizen en er worden evenementen georganiseerd voor de Surinaamse gemeenschap in Nederland en het Sranantongo. Voorbeelden hiervan zijn evenementen zoals Keti Koti, Brasa Dei en het Sranantongo Dictee. Surinaamse buurthuizen organiseren vaak ook evenementen en bijeenkomsten voor de Surinaamse gemeenschap. Het Sranantongo Dictee evenement toont aan dat er belangstelling is voor het geschreven Sranantongo.

2.5 Taalideologieën

Verschillende individuen en groepen kijken op verschillende manieren naar bepaalde talen. De ideeën en gevoelens die men bij een taal heeft, ook wel de taalideologie genoemd, hebben invloed op hoe men deze taal spreekt en schrijft. Irvine (1989b: 255, geciteerd in Léglise en Migge in Carlin et al. 2015: 44) definieert taalideologieën als culturele systemen die gevuld zijn met ideeën over sociale en politieke belangen. Kroskrity (2006: 498, geciteerd in Léglise en Migge in Carlin et al. 2015: 44) definieert taalideologieën als overtuigingen, of gevoelens, over talen zoals men deze gebruikt in sociale gemeenschappen. Taalideologieën bevatten ook opvattingen over de status van een taal, of een taal superieur is of inferieur tegenover andere talen en ook hoe gepast of ongepast het is om een bepaalde taal te gebruiken

in een bepaalde context. Veel van deze variabelen zijn flexibel en de opvattingen hierover verschillen dus per situatie, gebruiker, taal en mogelijke andere factoren.

Nationale identiteit speelt een grote rol in een taalideologie. Dit komt vooral voor in naties die onafhankelijk willen worden (Sebba in Jaffe et al. 2012: 3). Een groep bestaat daarbij niet uit alleen dezelfde individuen maar uit verschillende individuen die elk weer een eigen taalideologie hebben (Léglise en Migge in Carlin 2015: 44). Taalideologieën spelen een rol bij het vormen van de communicatie tussen de mensen. Op welke manier mag je informatie brengen en in welke taal doe je dat? Zulke conventies ontstaan vanuit de relatie tussen twee individuen en/of groepen.

Het uiten van taalideologieën kan plaatsvinden via orthografieën. Het op een bepaalde manier schrijven van een stuk tekst draagt een symbolische waarde met zich mee. Dit wordt ook wel iconiciteit genoemd. Iconiciteit “involves a transformation of the sign relationship between linguistic features (or varieties) and the social images with which they are linked” (Irvine en Gal 2000: 37). Talige kenmerken (‘linguistic features’ in het Engels) die sociale groepen of activiteiten aanduiden blijken meer een iconische representatie te zijn als het bijbehorende talige kenmerk wordt weergegeven als een inherent deel van aard van de groep (Irvine en Gal 2000: 37). Een talig kenmerk is bijvoorbeeld een orthografie die behoort tot een bepaalde sociale groep. Als een andere groep een grafeem van die orthografie aanpast, wordt dit grafeem een icoon voor de andere sociale groep. Op deze manier kan het kiezen voor een orthografie taalideologische daden met zich meebrengen.

Omdat er in Suriname vele talen en vele sociale groeperingen zijn, zijn de relaties tussen deze talen en groeperingen ingewikkeld. Door deze diversiteit zijn er verschillende taalideologieën ontstaan. Sommige taalideologieën hebben eigen ideeën over hoe een schrift geschreven moet worden. In de volgende paragraaf beschrijf ik hoe de spellingen tot stand zijn gekomen en welke taalveranderingen invloed hadden op het vormen van bepaalde taalideologieën.

2.6 Welke spellingen zijn er?

Tussen 1718 en 1951 zijn er op zijn minst veertien verschillende orthografieën gebruikt voor het schrijven van het Sranantongo (Donicie 1951, geciteerd in Sebba 2000: 927), gevolgd door twee officiële spellingen in 1960 en 1986.

Tabel 3:

Een vergelijking van orthografieën gebruikt voor het Sranantongo (Bewerkt van Sebba 2000: 935).

Fonemische representatie	Voorbeeld (woord)	Moravische kerk	Koenders 1946	Pée et al. 1953	Officiële spelling 1960	Voorhoeve en Lichtveldt 1975	Seuren 1982b 1983	Officiële spelling 1986
/u/	/suma/ 'persoon'	oe soema	oe soema	u suma	oe soema	u suma	u suma/sma	u suma
/i/	/mi/ 'ik'	i soms ie mi	ie mie	i mi	i mi	i mi	i mi	i mi
/ṽ#/ (afsluitende nasale klank)	/mã/ 'man' fadõ 'vallen'	man fadom	man fadon	man fadon	man fadon	man fadon	man fadon	man fadon
/j/	/jere/ 'horen'	j jerri	j jere	j jere	j jere	y yere	y yere/yer'	y yere
/ej/	/frej/ 'vlieg(en)'	ei, ee frei	ee free	ee free	é fré	ey frey	ey frey	ey frey
/ow/	/kowru/ 'koud'	ou kouloe	oo kooroe	oo kooru	ow kowroe	ow kowru	ow kowru/ kowr'	ow kowru

In Tabel 3 wordt een schematische weergave gegeven van de verschillen tussen de spellingssystemen van enkele fonemen die voorkomen in het Sranantongo. Deze fonemen vormden vaak de grootste discussiepunten in spellingsvoorstellen. De spellingssystemen verschilden ook op andere punten, bijvoorbeeld over hoe men klanken in leenwoorden opschrijft. De verschillen tussen de orthografieën zal ik in de volgende paragrafen in meer detail bespreken. Elke paragraaf omvat een andere tijdsperiode. De voorbeelden van orthografieën die per periode gebruikt werden zijn afkomstig uit Sebba (2000: 943).

2.6.1 Orthografieën tussen 1718 en 1945

Tabel 4:

Voorbeelden van *christelijke orthografieën van het Sranantongo* (Bewerkt van Sebba 2000: 943).

<i>Moravische Missie</i>	<i>Rooms-Katholieke Missie</i>
Sranamkondre diri kondre	Sranamkondre diri kondre
Joe wi lobbi nomre wan	Joe wi lobbi nomre wan
Heeli liebi tee na dede	Heri libi tee na dedde
Wi sa singi vo Sranam	Wi sa siengi foe Sranam

Christelijke zendelingen uit Duitsland, voornamelijk van de Moravische kerk, gebruikten het Sranantongo om te communiceren met de mensen in Suriname die zij kennis wilden laten maken met hun geloof. De christelijke zendelingen waren de eersten die het Sranantongo op papier hebben gezet. De geschreven vorm van het Sranantongo werd eerst alleen door de zendelingen zelf gebruikt als naslagwerk. Het schrijven van het Sranantongo gebeurde hierdoor voornamelijk volgens de Duitse spelling. Ook het Nederlands had invloed op hoe de christelijke zendelingen het Sranantongo opschreven. “Omdat de Duitse zendelingen niet alléén meer schreven voor hun mede-zendelingen, maar zij ook reeds begonnen waren een paar werken in druk voor het publiek (hun gemeenteleden) uit te geven, zal men de behoefte gevoeld hebben om de spelling iets meer aan te passen aan de Nederlandse orthografie, ter wille van de Nederlandse onderdanen.”, aldus de uitleg van Donicie (1951, geciteerd in Sebba 2000: 930). Het werd de slaven nog niet toegestaan om te leren lezen en schrijven, en dus werd de spelling alleen aangepast voor de Nederlanders die het Sranantongo wilden gebruiken.

In de spelling van de Moravische kerk waren echter niet alle klanken aangepast aan de Nederlandse spellingswijzen. Zo werd de klank /u/ gespeld als <u>, volgens de Duitse orthografie, in plaats van het Nederlandse <oe>. In het begin van de spelling van de Moravische kerk werd /i/ geschreven als <i>. Met de tijd werd deze klank telkens meer opgeschreven zoals men dat deed in het Nederlands, namelijk als <ie>. De afsluitende nasale klank werd in deze spelling soms met een <m> geschreven en soms met een <n>. In alle orthografieën die hierop volgen werd

dit uitsluitend gedaan met <n>. De /ej/- en /ow/-klanken werden ook op een manier geschreven die later niet meer op die manier geschreven werden in andere spellingen, namelijk als <ei> en <ou>. De /ej/-klank werd soms ook geschreven als <ee>. Dit is terug te vinden in sommige andere orthografieën.

De Moravische manier van spellen was een richtlijn geworden en werd daardoor ook veelvuldig gebruikt in religieuze bronnen. Vanaf 1856 mochten de christelijke zendelingen van de kerk slaven leren lezen en schrijven. Dit duurde echter maar tot 1877. Vanaf dat moment mocht er van de Surinaamse overheid alleen lesgegeven worden in het Nederlands. Hierdoor was er voor een lange tijd geen sprake van leren lezen en schrijven in het Sranantongo. In de loop der tijd werd de Moravische spelling alleen nog binnen de kerk gebruikt. Buiten de kerk ontstonden er andere manieren van spellen.

Naast de Moravische spelling maakten sommige kerken ook gebruik van de Rooms-Katholieke spelling, die de Nederlandse spelling volgde. Zowel de Moravische als de Rooms-Katholieke spelling namen woorden over uit het Nederlands zonder ze aan te passen aan de spelling. Hierdoor zijn veel Nederlandse leenwoorden opgeschreven zoals die woorden toentertijd in het Nederlands opgeschreven werden.

Daarnaast deed de Moravische spelling ook aan het verdubbelen van medeklinkers om een onderscheid te maken tussen korte en lange klinkers of om een verschil te maken tussen homoniemen. Homoniemen zijn woorden die hetzelfde klinken maar een andere betekenis hebben. Het onderscheid maken tussen een korte en een lange klinker door middel van het verdubbelen van de medeklinker was overgenomen van de Nederlandse conventie.

Voordat de christelijke zendelingen naar Suriname kwamen bestond er nog geen schrift voor het Sranantongo. Daarbij waren de meeste sprekers van het Sranantongo analfabeten, die in geen enkele taal konden lezen of schrijven. Degenen die het Sranantongo wilden vastleggen op papier spraken over het algemeen Duits of Nederlands. Sebba benoemt (2009: 59) dat tweetaligen een belangrijke rol spelen bij

het vormen van een orthografie voor een taal die nog nooit een orthografie heeft gehad. Een schrift wordt namelijk geïntroduceerd door contact met een andere cultuur die al een schrijftraditie heeft (Fishman: xiv, geciteerd in Sebba 2009: 59). Bij het schrijven van het Sranantongo door de christelijke zendelingen werd niet alleen het Latijnse schrift gebruikt maar ook eerst de Duitse spellingsconventies en daaropvolgend de Nederlandse spellingsconventies. De zendelingen wilden de link met de Europese talen zo goed mogelijk behouden door woorden van Nederlandse komaf op de Nederlandse manier op te schrijven.

2.6.2 Orthografieën beïnvloed door het Nederlands (1946-1960)

Tabel 5:

Voorbeelden van kolonialistische orthografieën van het Sranantongo (Bewerkt van Sebba 2000: 943).

<i>Koenders (1946 en later)</i>	<i>Peé et al. (1953)</i>	<i>Officiële spelling 1960</i>
Sranankondre, dieri kondre	Sranankondre, diri kondre	Sranankondre, diri kondre
Joe wi lobie nomroe wan	Ju wi lobi nomru wan	Joe wi lobi nomroe wan
Herie liebie te na dede	Eri libi te na dede	Eri libi te na dede
Wie sa siengie foe Sranan	Wi sa singi fu Sranan	Wi sa singi foe Sranan

Het Nederlandse Koninkrijk was van 1667 tot 1975 kolonisator van Suriname waarbij het Nederlands in 1877 de officiële taal van het land werd. Orthografieën die in deze periode ontstonden waren sterk beïnvloed door de Nederlandse manier van spellen. De meeste alfabeten konden lezen en schrijven in het Nederlands, waardoor het gemakkelijk was om deze manier van spellen ook te gebruiken voor het Sranantongo. Na de Tweede Wereldoorlog groeide de belangstelling voor de Surinaamse cultuur en het Sranantongo. Hierdoor werden er meerdere spellingen. In 1946 kwam de Surinaamse culturele beweging 'Wie Eegie Sanie' met een eigen spelling, ontwikkeld door J. A. G. Koenders. Ook was er een spelling gevormd door Pée et al. die gebruikt werd in wetenschappelijke publicaties.

De spelling van Wie Eegie Sanie volgt in grote mate de spellingsconventies van het Nederlands. De /u/-, /i/- en /j/-klanken worden respectievelijk geschreven als <oe>, <ie> en <j> zoals ze in het Nederlands geschreven worden. De diftongen /ej/ en

/ow/ worden geschreven met de Nederlandse grafemen <ee> en <oo>. De <ee> en <oo> worden in het Nederlands echter gebruikt om de klinkers /e/ en /o/ aan te duiden. In de spelling van Pée et al. worden enkele grafemen op een manier geschreven die in veel landen rond de wereld wordt gebruikt. Zo worden /u/ en /i/ geschreven als 'u' en 'i'. De /j/-, /ej/- en /ow/-klanken worden echter geschreven middels de Nederlandse grafemen <j>, <e> en <oo>. Halverwege de jaren '50 wilde het Nederlandse Bijbelgenootschap een Sranantongovertaling maken van de Bijbel die toegankelijk zou zijn voor iedereen die het wilde lezen (Voorhoeve 1964, geciteerd in Sebba 2000: 933). Het genootschap constateerde dat verschillende groepen een andere manier van spellen gebruikten en stuurde Jan Voorhoeve als bemiddelaar om deze partijen bij elkaar te brengen en te praten over een uniforme spelling. Voorhoeve vormde vervolgens zijn eigen spelling.

Deze drie spellingen gebruikten alledrie een spellingsstelsel waarbij de spellingconventies voornamelijk op het Nederlands waren gebaseerd. Een uitzondering van de Nederlandse spellingconventie is het gebruik van <é>. Sebba (2000: 936) constateert dat deze ogenschijnlijke Franse manier van spellen in deze spelling is gekomen via het Nederlands. Ook werden woorden van Nederlandse komaf aangepast, in plaats van de Nederlandse spelling te behouden.

De kerk had als kritiek op de nieuw gevormde spelling van Voorhoeve dat deze te weinig leek op de spelling die gebruikt werd in de kerk. Deze spelling had een hoger prestige, maar miste een verband tussen de gesproken taal en het schrift, wat voortkwam uit onjuiste uitspraken van buitenlandse zendelingen. Doordat geschreven Sranantongo niet voorkwam op scholen en alleen gebruikt werd voor religieuze doeleinden, ontstond er een verschil tussen het dagelijkse Sranantongo en het Sranantongo geschreven in de kerk.

De voornaamste drijfveer voor het ontwikkelen van deze drie spellingen was het kunnen schrijven van de woorden zoals men die hoort in het gesproken Sranantongo. In de kerken was er een te grote scheiding tussen het geschreven Sranantongo en het gesproken Sranantongo. De taal die werd gebruikt in kerken was

namelijk gebaseerd op oorspronkelijke etymologische spellingen. Zo werden woorden niet uitgesproken op de manier dat ze in het dagelijkse leven in het Sranantongo werden uitgesproken. De taal gesproken vanuit het geloof was een kunstmatig gevormde taal (Voorhoeve 1958: 537, geciteerd in Sebba 2000: 933). De nieuwe spellingen die hierop reageerden voornamelijk de Nederlandse spellingsconventies in plaats van de etymologische manier van spellen. Door te kiezen voor een Nederlands fonologische representatie in de orthografieën werden deze orthografieën een tegenbeweging op de etymologische orthografieën.

In 1960 werd er door de Surinaamse overheid een officiële orthografie aangenomen die erg leek op het voorstel van Voorhoeve. Deze spelling was slechts 26 jaar lang de officiële spelling omdat deze als onbevredigend werd ervaren (Defares 1982, geciteerd in Sebba 2000: 934).

2.6.3 Onafhankelijkheidsgerichte orthografieën

Tabel 6:

Voorbeeld van een orthografie van het Sranantongo gericht op onafhankelijkheid (Bewerkt van Sebba 2000: 944).

<i>Voorhoeve en Lichtveld, Seuren, Officiële spelling 1986</i>
Sranankondre, diri kondre Yu wi lobi nomru wan Eri libi te na dede Wi sa singi fu Sranan

De ontevredenheid over de officiële spelling van 1960 leidde tot verschillende spellingsvoorstellen als mogelijke nieuwe spelling van het Sranantongo. Vier voorstellen werden gebruikt in de nieuwe officiële orthografie, namelijk: een voorstel van de Surinaamse Cartografische Commissie, een voorstel van SIL (Summer Institute of Linguistics), een voorstel van Pieter Seuren uit 1982 en een voorstel van Voorhoeve en Lichtveld. Het voorstel van Voorhoeve en Lichtveld en de Surinaamse Cartografische Commissie waren praktisch hetzelfde volgens Defares (1982: 49,

geciteerd in Sebba 2000: 934). Maar ook de andere twee voorstellen kwamen in grote lijnen overeen met de andere spellingsvoorstellen.

Deze spellingsvoorstellen leidden tot de “Resolutie van 15 juli 1986, No. 4501, inzake vaststelling officiële spelling voor het Sranan(-tongo)”. Hierin staat, zoals de naam al aantoont, de officiële spelling voor het Sranantongo vastgelegd. De directe bron van deze resolutie kon ik echter niet vinden. Sebba (2000) gaat ervan uit dat de bovengenoemde spellingsvoorstellen uiteindelijk ook de officiële spelling van 1986 werden. Blanker en Dubbeldam (2010), auteurs van het Sranantongo woordenboek, en Stichting Volkslectuur Suriname (1995) houden ook de officiële spelling van 1986 aan. De versie van Sebba en de versie van Blanker en Dubbeldam komen qua elk aspect overeen met uitzondering van de /ej/-klank. Waar de officiële spelling uit het artikel van Sebba (2000) <ey> aanhoudt, houden Blanker en de Stichting Volkslectuur de <ei> aan.

Wat de spellingsvoorstellen uit de deze periode overeen hadden, net zoals de spellingen die vlak na de Tweede Wereldoorlog uitkwamen, was dat ze zo veel mogelijk een fonemische representatie wilden geven van het gesproken Sranantongo. Het verschil met de spellingen die na de Tweede Wereldoorlog uitkwamen was dat de Nederlandse invloeden in de spelling van het Sranantongo waren verminderd. De grafemen <oe>, <ie>, <oo>, <ee> en <j> zijn in de nieuwe spellingen respectievelijk omgewisseld met de grafemen <u>, <i>, <ow>, <ey> en <y>. De nieuwste spelling komt hierdoor meer overeen met spellingen uit vele andere talen wereldwijd, waardoor de spelling toegankelijker wordt voor mensen uit andere landen. Deze omslag kan worden gezien als een tegenbeweging op het kolonialisme. Door de Nederlandse grafemen en invloeden te verwerpen wordt er de ruimte gecreëerd om een eigen identiteit te vormen en te plaatsen.

2.6.4 Een ideologisch statement

Achter elke taaluiting, dus ook als men iets opschrijft, zit een taalideologie. Seuren, de auteur van één van de vier spellingen opgenomen in de officiële spelling van 1986,

was hier bewust mee bezig. Seuren (1982b: 77-78, geciteerd in Sebba 2000: 938) beargumenteert dat het kiezen voor een bepaalde grafeem enkel een culturele en ideologische daad is. Bij het kiezen van grafemen legt Seuren een verband tussen zijn orthografie en antikolonialisme. Door het verwerpen van de Nederlandse wijze van spellen is de link tussen de klanken van het Sranantongo en de Nederlandse spelling verbroken.

In de orthografie van Pée et al. (1956) was al geprobeerd om de <oe> te vervangen door <u>. Dit liep echter niet zo soepel: “An attempt to restore the u-spelling in [the orthography of Pée et al.] was very badly received in Surinam; being hindered by the Dutch system of spelling, they could not get used to it.” (Voorhoeve 1964: 69, geciteerd in Sebba: 937) Uiteindelijk werd er in de officiële spelling van 1986 toch voor gekozen om <u> te gaan gebruiken omdat deze internationaal het meest wordt gebruikt voor de /u/-klank. Daarbij gaf <oe> de valse indruk dat het zou gaan om een diftong (Sebba 2000: 937). Ook werd <y> gekozen in plaats van <j> omdat er in de meeste talen <y> werd gebruikt als grafeem voor de klank /j/.

Het grafeem <oe> is het belangrijkste voorbeeld van de link tussen het Sranantongo en het Nederlands. Sprekers zijn zich meer bewust van de afkomst van deze spelling dan van andere grafemen. Volgens Sebba (2000) komt dit doordat het spellen van /u/ als <oe> uniek is voor het Nederlands, terwijl andere grafemen, zoals <j> voor /j/, ook in andere Europese talen voorkomen. Het veranderen van het grafeem <oe> kan dan ook worden gezien als een sterke symbolische verwerping van de Nederlandse kolonieheerschappij. Daarnaast kan het gebruik van <y> en <u> gezien worden als een keuze om open te staan voor internationale contacten.

Volgens Sebba (2000) is men zich bewust van de spellingsvariatie bij deze twee klanken. Zo worden in reclamestukjes en advertenties soms woorden herhaald met zowel de grafemen <oe> en <j> als de grafemen <u> en <y>. ⁷ Men weet dat er verschillende grafemen zijn van deze twee klanken. Sommige mensen gebruiken

---

⁷ “wana — sumaruba — pisi — krappa — soemaroeba”. Voorbeeld van een advertentie uit de *Surinaamse Krant* (Sebba 2000: 928).

exclusief de spellingswijze <oe> en <j>, waar anderen juist kiezen voor <u> en <y>. Er zijn bij verschillende voorstellen voor orthografieën dan ook veel discussies geweest over de grafemen behorende aan de klanken /j/ en /u/ (zie Sebba 2000; Pée, Hellinga en Donicie 1956; Donicie 1954; Seuren 1982) Hierdoor is het bewustzijn van sprekers van het Sranantongo over deze grafemen groter geworden. Vanwege deze discussies lijken /j/ en /u/ de belangrijkste markers⁸ te zijn in de spelling van het Sranantongo. Overige klanken die van spellingswijzen veranderd zijn hebben niet zo veel aandacht gekregen als de klanken /j/ en /u/. /i/, /ṽ#/ , /ow/ en /ej/ zie ik hierdoor meer als indicatoren⁹ dan markers. Bij markers zullen sprekers van het Sranantongo bewuster voor een bepaalde grafeem kiezen dan bij indicatoren.

2.7 Variatie in het spellen van het Sranantongo

Vanwege de vele aanwezige orthografieën en de afwezigheid van geschreven Sranantongo in langere teksten komt de bevolking weinig in aanraking met de gestandaardiseerde officiële orthografie van het Sranantongo. Hierdoor vindt er veel variatie plaats in het schrift. Er wordt vaak van uit gegaan dat er standaardisatie moet plaats vinden om een uniforme orthografie te bewerkstelligen die één groepsidentiteit uitdraagt (zie bijvoorbeeld: Seuren 1982; Eersel 2002; Sebba 2009; Jaffe 2000; Jaffe et al. 2012). Maar is het mogelijk om een spelling te hebben die variatie bevat?

Fenigsen (2011) bespreekt de spelling van het Barbadian Creole, een taal die onder vergelijkbare condities als het Sranantongo is ontwikkeld. Sprekers van het Barbadian Creole komen, net als sprekers van het Sranantongo, weinig in aanraking met een officiële orthografie. In tegenstelling tot het Sranantongo, komt dit in het Barbadian Creole echter doordat er een standaardorthografie voor deze taal ontbreekt. Fenigsen stelt dat een keuze voor een standaardorthografie ervoor zorgt

---

⁸ Markers zijn variabelen waar sprekers zich genoeg van bewust zijn om hun spreek- of schrijfstijl aan te passen (Meyerhoff 2011).

⁹ Indicatoren zijn variabelen waar sprekers zich niet of nauwelijks van bewust zijn. Sprekers passen hierdoor niet (bewust) hun spreek- of schrijfstijl aan (Meyerhoff 2011).

dat die orthografie gemarkeerd wordt ten opzichte van niet-standaard orthografieën. Alles wat hiervan afwijkt wordt gezien als 'anders' of 'verkeerd'. Daarnaast is een systematisch vaste spelling een Europese taalideologische traditie. Een spelling die nationaal als standaard werd gebruikt heeft men in Europa altijd belangrijk gevonden. Dit hoeft echter niet te betekenen dat dit ook geldt voor alle andere talen in de wereld. Daarbij hebben veel sprekers van het Barbadian Creole bezwaar tegen het spellingssysteem. Dit systeem komt vanwege de vele afwijkingen niet op de sprekers over als systematisch en geordend. Omdat sprekers liever geen ongeordende spelling hebben zal een logisch systeem voor de spelling bedacht moeten worden óf zal de status quo van de vanzelfsprekendheid van de standaardisatie aangepakt moeten worden. In dat geval kan men kiezen voor variatie in spelling in plaats van standaardisatie van spelling.

Fenigsen (2011) beargumenteert dat variatie in een spelling als een geaccepteerde norm theoretisch mogelijk is wanneer variatie in spelling als vanzelfsprekend wordt aangenomen. De vraag is dus of sprekers van het Sranantongo een gestandaardiseerde spelling belangrijk vinden, net zoals Europeanen en sprekers van het Barbadian Creole dat vonden, of bereid zijn om de vanzelfsprekendheid van standaardisatie te verwerpen. Als de sprekers daartoe bereid zijn, kan er gekozen worden om te gaan voor een spelling voor het Sranantongo waarin variatie geaccepteerd wordt.

3. Probleemstelling

Het Sranantongo wordt meer gezien als een gesproken taal dan een geschreven taal. Dit betekent ook dat er minder onderzoek gedaan is naar het geschreven Sranantongo, dan naar het gesproken Sranantongo. Na het onderzoek van Sebba (2000) zijn er naar mijn weten, geen onderzoeken gericht op het geschreven Sranantongo. Hierom richt ik mijn eindwerkstuk op de schrijfpraktijken van de sprekers van het Sranantongo en de attitudes van deze sprekers tegenover de spellingen van het Sranantongo. Ik wil op een systematische manier de variatie in het spellen van het Sranantongo in kaart brengen en de visie van sprekers van het Sranantongo op spellingvariatie onderzoeken. Voor dit onderzoek heb ik de volgende hoofdvraag en deelvragen gevormd. De hoofdvraag luidt als volgt:

“In hoeverre zijn er verschillen tussen de schrijfwijzen van de sprekers van het Sranantongo en de attitudes van deze sprekers tegenover het schrift van het Sranantongo?”

De hoofdvraag beantwoord ik aan de hand van de acht onderstaande deelvragen:

1. Wat zijn de achtergronden van de sprekers van het Sranantongo?
2. Hoe vaak wordt het Sranantongo gesproken en geschreven?
3. Is er een verschil in frequentie in het gebruik tussen het spreken en het schrijven van de sprekers van het Sranantongo?
4. Is er variatie binnen de schrijfpraktijken van één spreker van het Sranantongo bij het schrijven van het Sranantongo?
5. Is er variatie tussen de schrijfpraktijken van de sprekers van het Sranantongo?
6. Zijn er klanken die meer variatie bevatten ten opzichte van andere klanken?
7. Kiezen sprekers van de schrijvende gemeenschap van het Sranantongo consequent voor één spelling of vindt er variatie plaats?
8. Welke attitudes hebben sprekers van het Sranantongo ten aanzien van het belang van spellingen?

Bij Deelvraag 1 wil ik erachter komen wat de achtergronden zijn van de sprekers van het Sranantongo. De online enquête die in dit onderzoek wordt gebruikt, wordt uitgezet bij sprekers van het Sranantongo in zowel Suriname als Nederland. Uit het Theoretisch Kader is gebleken dat de taalsituatie van het Sranantongo verschilt tussen Nederland en Suriname. Ik wil kijken of er verschillen zullen zijn tussen de schrijfprijktijken en attituden van sprekers in Nederlands en sprekers in Suriname. Aan de participanten vraag ik naar hun geboortelaar, geslacht, geboorteland, het land waar ze nu wonen, verhuisleeftijd (indien relevant), welke talen ze spreken en welke talen ze lezen. Deelvraag 2 gaat over de frequentie van het spreken en het schrijven van het Sranantongo. Hierbij wordt er naar verschillende contactsituaties gevraagd, zoals met wie (bijvoorbeeld met familieleden of vrienden), maar ook waar (bijvoorbeeld op straat, thuis, op het werk, etc.). Deelvraag 3 gaat dieper in op deze contactsituaties. Bij deze deelvraag wordt er gekeken of er een verschil is in het gebruik tussen het spreken en het schrijven van de sprekers van het Sranantongo. Het Sranantongo is voornamelijk een gesproken taal. Zal dit terug te zien zijn in de mate waarin sprekers van het Sranantongo het Sranantongo spreken en schrijven? Deelvragen 4 en 5 gaan over de variatie in het spellen bij het opschrijven van het Sranantongo. Zoals eerder vermeld is in het Theoretisch Kader blijkt dat er, ondanks het bestaan van een officiële spelling, toch variatie voorkomt in de schrijfprijktijken van het Sranantongo. Bij beide deelvragen wil ik kijken of dit daadwerkelijk het geval is. Deelvraag 4 kijkt hierbij naar de variatie die één spreker kan vertonen en Deelvraag 5 kijkt naar of er variatie is in de schrijfprijktijken tussen verschillende sprekers van het Sranantongo. Deelvraag 6 gaat over de variatie binnen specifieke klanken van het Sranantongo. Sebba (2000) toonde aan dat sprekers van het Sranantongo zich meer bewust zijn van bepaalde klanken, zoals /u/ en /j/. Ik wil hier kijken of zulke klanken ook meer of minder variatie zullen bevatten dan klanken waar sprekers van het Sranantongo minder bewust mee bezig zijn. Bij Deelvraag 7 kijk ik of er variatie is tussen sprekers van het Sranantongo bij het kiezen van een spelling. Door de jaren heen zijn er meerdere spellingen uitgewerkt voor het

Sranantongo, waaronder twee officiële spellingen. Hierdoor hebben sprekers van het Sranantongo aanbod van verschillende spellingen gekregen over hoe men het Sranantongo moet schrijven. Ik wil kijken of de sprekers van het Sranantongo consequent één spelling kiezen of dat ze hier wisselen tussen spellingen. Bij de laatste deelvraag wordt er gekeken naar wat de sprekers vinden over variatie in de spellingen van het Sranantongo, een standaardspelling van het Sranantongo, het aanmoedigen van het schrijven van het Sranantongo en het belang van het spreken van het Sranantongo tegenover het schrijven van het Sranantongo. Ik wil onderzoeken of de sprekers van het Sranantongo liever wel of geen variatie zien, en of dit overeenkomt met de variatie die ze mogelijk zelf vertonen met hun eigen schrijfpraktijken. Als de sprekers van het Sranantongo een standaardspelling belangrijk vinden, sluit dat variatie in het spellen van het Sranantongo (in een officiële spelling) uit. Daarnaast is de vraag hoe belangrijk sprekers van het Sranantongo het schrijven van het Sranantongo vinden. Dit kan in beeld brengen of sprekers van het Sranantongo geschreven Sranantongo waarderen of dat het schrijven van het Sranantongo ze weinig tot niets interesseert. Door het beantwoorden van bovenstaande deelvragen hoop ik een goed beeld te schetsen van de verschillen tussen de schrijfwijzen van de sprekers van het Sranantongo en hun attitudes tegenover het schrift van het Sranantongo.

4. Onderzoeksmethode

4.1 Onderzoeksopzet

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden heb ik een taakonderzoek¹⁰ uitgevoerd in de vorm van een online enquête, bestaande uit vier delen: algemene gegevens, audio, spellingen vergelijken en attitudes. Deze enquête was gericht aan sprekers van het Sranantongo wonende in zowel Suriname als Nederland. Voorafgaand het uitzetten van de enquête heb ik de vragenlijst laten controleren tijdens een voorstudie, deze wordt besproken in 4.2. De online enquête staat in zijn geheel in Bijlage I.

4.1.1 Algemene gegevens

De vragenlijst begon met enkele vragen over de algemene gegevens van de participanten, namelijk over het woonland, leeftijd en geslacht van de participant en welke talen de participant spreekt. Aangezien Suriname een meertalige samenleving is en elk persoon zijn taal(gebruik) aanpast aan zijn gesprekspartner, heb ik daarnaast gevraagd met wie men het Sranantongo spreekt. Daarbij focus ik me op het schrijven van het Sranantongo. Ook werden de participanten gevraagd hoe vaak zij in verschillende situaties Sranantongo schrijven. De participanten beantwoordden deze vragen aan de hand van vijf puntige Likert-schalen van “nooit” tot “altijd” (“nooit”, “soms”, “neutraal”, “vaak” en “altijd”). Deze gegevens heb ik gebruikt om een beeld te schetsen van de verhoudingen die de participanten hebben tot het Sranantongo.

4.1.2 Audio

Dit gedeelte bevatte audiobestanden, opgenomen tijdens de voorstudie, met woorden in het Sranantongo. Elk van deze woorden bevatte een klank met meerdere

---

¹⁰ Het uitvoeren van deze online enquête is gedaan aan de hand van de richtlijnen van het ETCL (Ethische ToetsingsCommissie Linguïstiek). Echter, dit onderzoek is niet aangemeld bij het ETCL ter controle omdat het hier slechts gaat om een bacheloreindwerkstuk.

mogelijke grafemen in het Sranantongo: /j/¹¹, /u/, /ej/, /ow/ of /i/. De woorden kwamen voor in vijf zinnen. In totaal werden /ow/, /j/ en /ej/ twee keer bevraagd en /u/ en /i/ vier keer. Door de participanten te vragen de woorden die deze klanken bevatten op te schrijven kon ik de schrijfprijktijken van de sprekers van het Sranantongo kon onderzoeken. De afsluitende nasale klank (/ṽ#/) heb ik niet bevraagd omdat deze klank in alle spellingen na 1945 constant als een klinker plus <n> weergegeven wordt. Ik verwachtte dat de klanken die meer gemarkeerd zijn, de klanken waarvan sprekers zich dusdanig bewust zijn dat zij hun schrijfstijl ervoor aanpassen, namelijk /u/ en /j/, minder variatie binnen één en dezelfde spreker zullen bevatten dan de minder gemarkeerde klanken /ow/, /i/, en /ej/, omdat men meer bewust is van het opschrijven van de gemarkeerde klanken.

4.1.3 Spellingen vergelijken

Ik heb hier gekeken naar de voorkeuren van sprekers voor verschillende spellingen. Dit gebeurde door dezelfde zinnen in verschillende spellingen onder elkaar te zetten en de participanten te vragen naar de beste spelling van hun voorkeur. De vraag was of men consequent kiest voor dezelfde spelling of dat er variatie optreedt in de keuzes. De zinnen waren gevormd door woorden met de relevante klanken als basis te nemen en daarmee korte zinnetjes te vormen. Ik heb er met opzet voor gekozen om zinnen te nemen uit het volkslied of uit de Bijbel, om te voorkomen dat de participanten iets zouden lezen wat ze al vaker in een bepaalde spelling hebben gezien. De zinnen zijn gecheckt tijdens de voorstudie.

4.1.4 Attitudes meten

Hier heb ik naar meningen gevraagd over het belang van spellingen. Ik heb acht stellingen geplaatst en de participanten gevraagd op vijfpuntige Likert-schalen aan te

---

¹¹ Hieronder vallen niet de diftongen /ej/, /aj/, /oj/ en /uj/, die elk een eigen grafeemweergave hebben.

geven of zij het hier mee eens of oneens waren. Deze stellingen gaan over de promotie, het belang, variatie en standaardisatie van spellingen.

4.2 Voorstudie

Voordat ik de enquête heb uitgezet, heb ik met enkele sprekers een voorstudie gedaan. Deze voorstudie vond plaats van 14:30 tot 17:00 uur op vrijdag 26 mei 2017 in Den Haag. De sprekers waren leden van de werkgroep Baskita fu Sjane, die zich bezighoudt met het behoud van het Sranantongo en de Surinaamse taalcultuur. Eerst heb ik het doel van mijn onderzoek uitgelegd waarna we het concept van de vragenlijst hebben doorgenomen. De kenners hebben gekeken of de vragenlijst haalbaar en correct was. Daarnaast hebben zij hun eigen inzichten over dit thema uitgesproken. Ook heb ik met deze sprekers vijf zinnen opgenomen die ik vervolgens als audiobestanden in de online enquête geplaatst heb. Naar aanleiding van dit gesprek heb ik de volgende zaken veranderd:

1. Drie zinnen waren niet correct geschreven. Deze hebben we aangepast naar de correcte vormen. In één zin werd de tijdsvorm in de juiste vorm gezet. In een andere zin werden de /u/-klanken niet in de beoogde spelling geschreven. In de laatste zin stonden zowel de verleden tijd als de toekomstige tijd. Hiervan is één tijdsvorm van gemaakt.
2. Eén zin stond dubbel in de enquête vermeld. Deze is vervallen.
3. Bij de vragen over het gebruik van het Sranantongo werd alleen de tegenwoordige tijd gebruikt. Er werd echter geconstateerd dat niet iedereen deze vragen als hetzelfde opvatte. Sommigen dachten dat de vragen alleen over het nu gingen in plaats van zowel het heden als het verleden. Om mogelijke verkleuring van de data te voorkomen, heb ik de verleden tijd tussen haakjes in de vragen toegevoegd, bijvoorbeeld: "Ik spreek (of sprak) het Sranantongo met mijn vader."

4. Twee vragen zijn toegevoegd aan de vragen over de algemene gegevens.
(Namelijk: “In welk land bent u geboren?” en “Hoe oud was u toen u verhuisde naar een ander land?”)

Na het aanpassen is de online enquête uitgezet.

5. Resultaten

5.1 Het onderzoeksverloop

In totaal zijn 91 mensen begonnen met het invullen van de online enquête. 69 deelnemers hebben het algemene deel van de vragenlijst voltooid. Vervolgens hebben 24 mensen ook het onderdeel met vergelijkende zinnen uitgevoerd en 23 personen hebben daarnaast nog het attitudegedeelte ingevuld. Uiteindelijk hebben door technische problemen slechts vier mensen het audiobestandengedeelte kunnen doen. Het bleek namelijk dat de audiobestanden niet werkten op mobiele telefoons, maar ook vaak niet op computers of laptops. Op de website van de online enquêteprovider werd er geen informatie geleverd over mogelijke tekortkomingen bij het gebruik van audiobestanden.

Als reactie op deze problemen heb ik gedurende de testperiode het contact richting de participanten aangepast. Uiteindelijk waren er drie verschillende versies van de enquête, waarin de uitleg enigszins verschilde per versie. In de eerste versie werd nog niets vermeld over de eventuele problemen met de audiobestanden. In de tweede versie werd vermeld dat de online enquête niet werkt op mobiele telefoons en werd men in de introductietekst gevraagd de enquête vanwege die reden op een computer of laptop in te vullen. Toen bleek dat ook dat niet altijd werkte heb ik nog een derde versie uitgezet, waarin men bij het gedeelte met de audiobestanden werd gevraagd om, als de audiobestanden niet werkten, alsnog verder te gaan met de volgende delen van de enquête. Hierdoor werd het gedeelte na de audiobestanden vaker ingevuld. Bovendien had ik de audiobestanden via mail en Facebook Messenger zo snel mogelijk als mp3-bestanden verspreid, zodat de participanten de audiobestanden alsnog op een computer of laptop konden afspelen en de antwoorden van deze audiobestanden in de enquête konden invullen. Na deze veranderingen hebben vier participanten het audiogedeelte ingevuld.

5.2 Bevindingen

Aangezien het aantal participanten per vragenlijstgedeelte verschilde, heb ik de gedeeltes apart behandeld en geanalyseerd. Ik zal de data in de volgende paragrafen afzonderlijk per enquêteonderdeel presenteren. Eerst behandel ik de algemene gegevens, vervolgens de audiobestanden, vervolgens de vergelijkende zinnen en daarna de attitudes.

5.2.1 Algemene gegevens van de participanten

Van de 69 personen die de enquête hebben ingevuld was 29% (N=20) man en 71% (N=49) vrouw. De gemiddelde leeftijd was 43,97 jaar en de standaardafwijking was 15,83. Qua leeftijd was er een redelijk gelijkmatige spreiding. De meeste participanten waren geboren tussen 1980 en 1989 (N=20). Een klein aantal was geboren voor 1949 (N=5). De overige tijdsvakken bevatten elk 10 tot 13 participanten die in de bijbehorende tijdsperioden waren geboren, zoals te zien is in Tabel 7.

Tabel 7:

Verspreiding van de leeftijden opgedeeld in groepsgroottes van 10 jaren.

	Frequentie	Percentage
Tot en met 1949	5	7.2%
1950-1959	13	18.8%
1960-1969	10	14.5%
1970-1979	11	15.9%
1980-1989	20	29%
Vanaf 1990	10	14.5%

71% (N=49) van de participanten was geboren in Suriname en 20.3% (N=14) in Nederland. 8.7% (N=6) van de participanten was geboren in een ander land, waaronder Frans Guyana, Peru en Curaçao. Ten tijde van de online enquête woonde 39.1% (N=27) van de participanten in Suriname en 55.1% (N=38) in Nederland. 5.8% (N=4) van de participanten woonde op dit moment in andere landen, waaronder Curaçao. Bij deze vraag waren er ook personen die aangaven dat ze in zowel Nederland als Suriname woonden en een persoon gaf aan op ontdekkingsreis te zijn.

5.2.1.1 Gesproken en geschreven talen

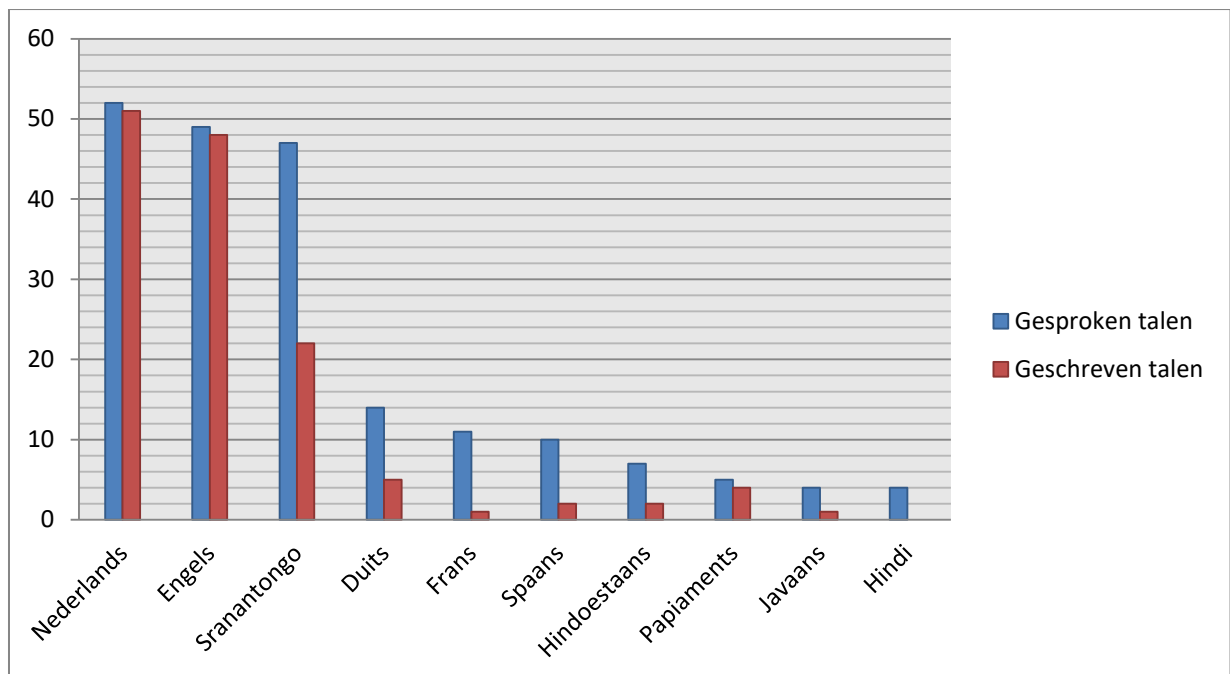
In de enquête werd gevraagd welke talen de participanten spraken en schreven. Onder het schrijven viel niet alleen het schrijven van brieven, maar ook sms'en, berichtjes plaatsen op Facebook, het gebruik van Facebook Messenger en andere social media. Voor deze gegevens werden alleen de logische antwoorden op de vragen opgenomen in de resultaten. Stukken tekst geschreven in het Nederlands of het Sranantongo werden niet opgenomen in de resultaten. Het aantal participanten was hier 52.

Het Sranantongo wordt regelmatig Surinaams of Sranan genoemd, zo ook door sommige participanten. Daarom heb ik de antwoorden waarin Surinaams of Sranan stond geschaard onder het Sranantongo. Een andere taal met meerdere benamingen is het Sarnami. De volledige naam van deze taal is het Sarnami Hindoestani, maar deze taal wordt ook vaak Hindoestaans genoemd. Er is echter nog een andere taal, genaamd het Caribisch Hindoestani, die op deze manier kan worden aangeduid. Uit de antwoorden waar men vermeld had het Hindoestaans te spreken kon ik daarom niet met zekerheid uitmaken of het Sarnami Hindoestani of het Caribisch Hindoestani werd bedoeld. Voor de zekerheid had ik alle antwoorden (Sarnami, Hindoe en Hindoestaans) geschaard onder de naam Hindoestaans.

In Grafiek 1 staat welke talen de participanten spreken en schrijven. De meest gesproken taal was het Nederlands (N=52), gevolgd door het Engels (N=49) en het Sranantongo (N=47). De meest geschreven talen waren het Nederlands (N=51), gevolgd door het Engels (N=48) en het Sranantongo (N=22). Andere talen die genoemd werden waren het Duits, Frans, Spaans, Hindoestaans, Papiaments, Javaans, Hindi, Portugees, Aucaans, Turks en het Russisch. Het aantal participanten dat Sranantongo zei te schrijven was twee keer zo laag als het aantal participanten dat Sranantongo sprak, terwijl de aantallen participanten die aangaven het Engels of het Nederlands zowel te spreken als te schrijven even groot waren.

In Grafiek 2 staat welke talen de participanten wekelijks zeiden te spreken en te schrijven. De taal die participanten het meeste in een week spreken was het

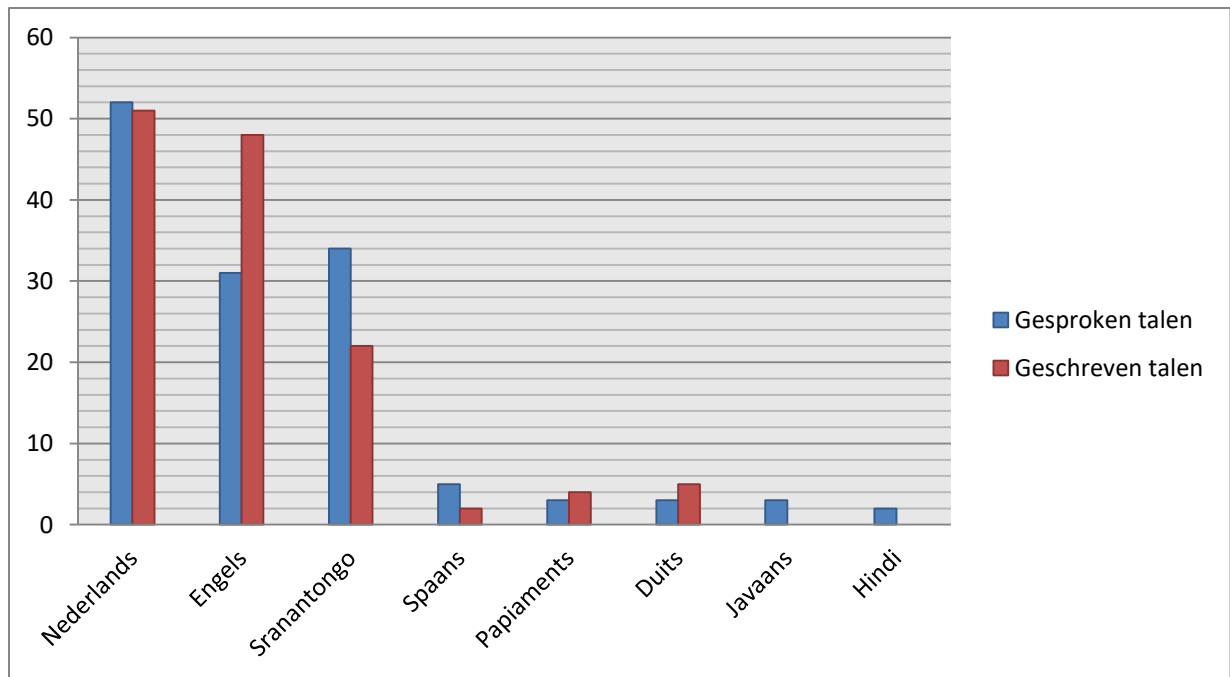
Nederlands (N=52), gevolgd door het Sranantongo (N=34) en het Engels (N=31). De meest geschreven talen per week waren het Nederlands (N=51), gevolgd door het Engels (N=48) en het Sranantongo (N=22). Andere talen die genoemd werden waren het Spaans, Papiaments, Duits, Javaans, Hindi, Frans, Turks, Aucaans en het Hindoestaans. Het Engels was een taal die wekelijks minder gesproken werd dan in het algemeen maar die wekelijks wel meer werd gelezen. Het Sranantongo werd wederom minder geschreven dan dat het gesproken werd.

Grafiek 1:

Het aantal gesproken en geschreven talen van de participanten. Het aantal participanten wordt weergegeven in de y-as.

(Andere talen die eenmaal zijn genoemd zijn het Portugees, het Aucaans, het Turks en het Russisch.)

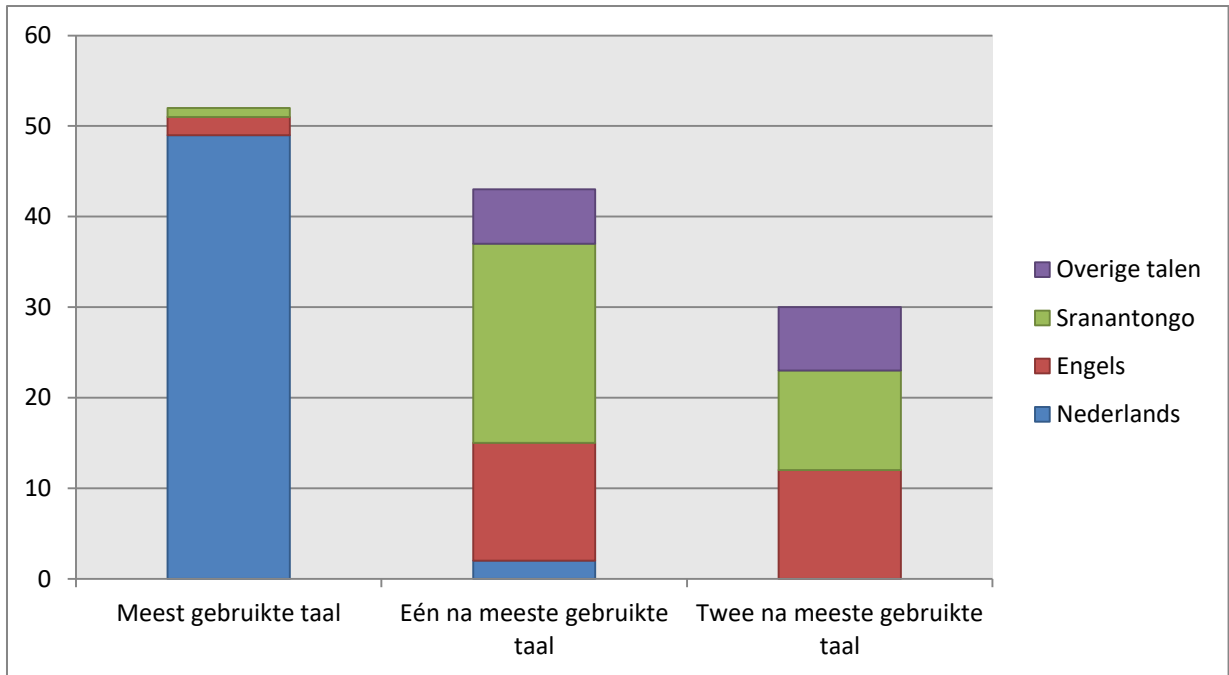

Grafiek 2:

Het aantal gesproken en geschreven talen van de participanten per week. Het aantal participanten wordt weergegeven in de y-as.

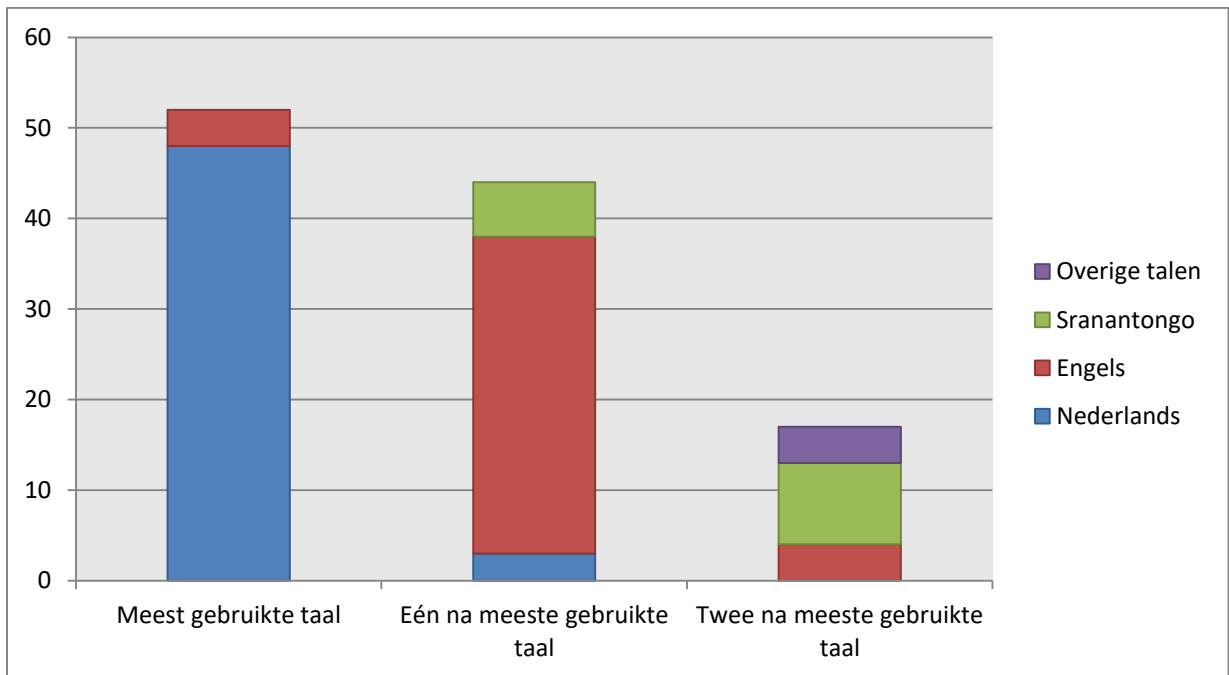
(Andere talen die eenmaal zijn genoemd zijn het Frans, het Turks, het Aucaans en het Hindoestaans.)

Daarnaast werd aan de participanten gevraagd om de talen die ze spraken en schreven op volgorde van de gebruiksfrequentie te zetten. Hieruit bleek dat het Nederlands het meest gebruikt werd in zowel het domein van spreken (N=49) als schrijven (N=48). De op één na meest gesproken talen waren bij de meeste participanten het Engels (N=13), het Sranantongo (N=22) en enkele overige talen (N=6). De op twee na meest gesproken talen waren het Engels (N=12), het Sranantongo (N=11) en enkele overige talen (N=7). De overige talen die werden gesproken waren het Javaans, Duits, Papiaments, Hindoestaans, Aucaans, Turks en het Hindi. De op één na meest geschreven taal was vooral het Engels (N=35), terwijl slechts 6 participanten het Sranantongo als tweede meest geschreven taal noemden. De op twee na meest geschreven talen waren het Engels (N=4), het Sranantongo (N=9) en enkele overige talen (N=4), namelijk het Hindoestaans, het Papiaments en het Spaans. Vanwege de vele variabelen konden de vragen over de gesproken en geschreven talen niet statistisch getoetst worden op betrouwbaarheid.

Grafiek 3:

Het aantal gesproken talen op basis van gebruik. Het aantal participanten wordt weergegeven op de y-as.

Grafiek 4:

Het aantal geschreven talen op basis van gebruik. Het aantal participanten wordt weergegeven op de y-as.

5.2.1.2 Het spreken en het schrijven van het Sranantongo per situatie

In Tabellen 8 en 9 staan de resultaten van de vragenlijst over de verschillende situaties waarin het Sranantongo gesproken en geschreven wordt. 69 participanten hadden deze vragen beantwoord. Eén participant had op alle vragen hetzelfde antwoord gegeven. Deze participant is daarom meegenomen in de resultaten. Enkele vragen werden door sommige participanten overgeslagen, dus de tabel bevat zowel de percentages als de absolute aantallen participanten die bepaalde antwoorden hebben gegeven.

Tabel 8:

Percentages van in welke mate participanten per situatie het Sranantongo spreken. De hoogste percentages zijn geel gemarkeerd.

	Nooit	Soms	Neutraal	Vaak	Altijd	n.v.t.
Met vader	41.2% N=28	23.5% N=16	5.9% N=4	20.6% N=14	3.1% N=2	5.9% N=4
Met moeder	27.9% N=19	36.8% N=25	4.4% N=3	14.7% N=10	7.4% N=5	8.8% N=6
Met broers en zussen	19.1% N=13	27.9% N=19	5.9% N=4	27.9% N=19	8.8% N=6	10.3% N=7
Met vrienden (N=67)	14.7% N=10	26.5% N=18	2.9% N=2	42.6% N=29	10.3% N=6	2.9% N=2
Met grootouders vaders zijde	55.9% N=38	14.7% N=10	-	4.4% N=3	4.4% N=3	20.6% N=14
Met grootouders moeders zijde	45.6% N=31	22.1% N=15	1.5% N=1	8.8% N=6	4.4% N=3	17.6% N=12
Op straat	8.8% N=5	48.5% N=33	4.4% N=3	35.3% N=24	2.9% N=2	1.5% N=1
In de winkel (N=66)	8.8% N=6	44.1% N=30	7.4% N=5	27.9% N=19	7.4% N=5	1.5% N=1
Thuis	25% N=17	44.1% N=30	8.8% N=6	16.2% N=11	2.9% N=2	2.9% N=2
Op werk	44.1% N=30	32.4% N=22	2.9% N=2	11.8% N=8	-	8.8% N=6
In de kerk, tempel of moskee (N=67)	50% N=34	30.9% N=21	1.5% N=1	2.9% N=2	1.5% N=1	11.8% N=8

Tabel 9:

Percentages van in welke mate participanten per situatie het Sranantongo schrijven. De hoogste percentages zijn geel gemarkeerd.

	Nooit	Soms	Neutraal	Vaak	Altijd	n.v.t.
Met vader (N=67)	72.1% N=49	8.8% N=6	2.9% N=2	1.5% N=1	-	13.2% N=9
Met moeder	66.2% N=45	16.2% N=11	4.4% N=3	2.9% N=2	-	10.3% N=7
Met broers en zussen (N=67)	50% N=34	20.6% N=14	4.4% N=3	13.2% N=9	1.5% N=1	8.8% N=6
Met vrienden	32.4% N=22	42.6% N=29	5.9% N=4	8.8% N=6	4.4% N=3	5.9% N=4
Met grootouders vaders zijde	73.5% N=50	2.9% N=2	-	-	1.5% N=1	22.1% N=15
Met grootouders moeders zijde (N=67)	73.5% N=50	4.4% N=3	-	-	-	20.6% N=14
Op een boodschappen lijstje (N=67)	73.5% N=50	16.2% N=11	1.5% N=1	1.5% N=1	-	5.9% N=4
Op een postkaartje	58.8% N=40	27.9% N=19	5.9% N=4	2.9% N=2	-	4.4% N=3
Op een CV	91.2% N=62	1.5% N=1	-	-	-	7.4% N=5
In een sms'je	17.6% N=12	58.8% N=40	2.9% N=2	17.6% N=12	-	2.9% N=2
In een mail (N=66)	48.5% N=33	33.8% N=23	4.4% N=3	5.9% N=4	-	4.4% N=3
Op facebook (N=67)	30.9% N=21	48.5% N=33	1.5% N=1	10.3% N=7	1.5% N=1	5.9% N=4
Op twitter (N=65)	60.3% N=41	10.3% N=7	-	1.5% N=1	-	23.5% N=16
Op fora	66.2% N=45	8.8% N=6	1.5% N=1	2.9% N=2	-	20.6% N=14
In een brief	61.8% N=42	27.9% N=19	2.9% N=2	2.9% N=2	-	4.4% N=3

De vragen zijn op interne samenhang aan de hand van Cronbach's Alfa in SPSS 24 (Statistical Package for the Social Sciences). Dit is zowel gedaan voor de vragen die gaan over spreken als voor de vragen die gaan over schrijven. De Cronbach's Alfa moest minstens 0.70 zijn om aan te tonen dat er sprake was van interne samenhang. De vragen over het spreken van het Sranantongo hadden een Cronbach's Alfa van 0.896 en de vragen over het schrijven van het Sranantongo hadden een Cronbach's Alfa van 0.941. Dit betekent dat bij beide vragendelen de interne samenhang betrouwbaar was. De Cronbach's Alfa van alle vragen bij elkaar was 0.953. Dit betekent dat er ook betrouwbare samenhang was tussen de vragen over spreken en schrijven. Dit betekende dat ik de antwoorden op de vragen over spreken en schrijven betrouwbaar met elkaar kon vergelijken.

5.2.2 Audiobestanden

Vier participanten hebben de vragen van het audiobestandendeel beantwoord. Hierdoor heb ik te weinig gegevens om een statistische analyse uit te voeren. Daarom heb ik een kwalitatieve analyse uitgevoerd.

In de vijf zinnen kwamen de /j/-, /ej/- en /ow/-klanken twee keer voor, de /i/ klank kwam drie keer voor en de /u/-klank kwam vier keer voor. In Tabel 10 staat vermeld op welke manieren de klanken werden opgeschreven en hoe vaak de participanten dat deden op deze wijze.

Tabel 10:

Aantal grafeemweergaven van de vijf klanken

/j/	N	/ej/	N	/ow/	N	/u/	N	/i/	N
<j>	4	<ey>	4	<ow>	5	<u>	13	<i>	10
<y>	4	<ei>	2	<o>	3	<oe>	3	<ie>	1
		<e>	1					<ii>	1
		<ay>	1						
Totaal:	8		8		8		16		12

Uit de antwoorden van de vier participanten blijkt dat elke participant minstens één keer twee verschillende grafemen voor één klank opgeschreven had. Men leek zich dus niet vast te houden aan één manier van spellen. Eén spreker gebruikte voor één klank twee grafemen, één spreker gebruikte voor twee verschillende klanken twee verschillende grafemen. Eén spreker gebruikte voor drie verschillende klanken twee verschillende grafemen en de laatste spreker gebruikte voor vier verschillende klanken twee of drie verschillende grafemen.

5.2.3 Vergelijkingszinnen

Dit gedeelte van de online enquête was door 25 participanten ingevuld. De participanten werden in dit gedeelte gevraagd om voor acht verschillende zinnen hun voorkeursspelling te geven. Iedere zin werd gegeven in meerdere spellingen en de participanten moesten de spelling waar hun voorkeur naar uit ging aanklikken. Een onderling verband kan ik niet statistisch onderbouwen. Dit komt doordat er aan sommige antwoorden meerdere spellingen te koppelen zijn. Hierdoor heeft niet elk antwoord één bijbehorende spelling en zijn de resultaten niet vergelijkbaar. Wel is er een kwalitatieve analyse uitgevoerd.

Tabel 11:

De acht zinnen, de verschillende spellingen en de resultaten gerangschikt van meest gekozen tot minst gekozen.

Zin	Spellingen	N	%
1. Mi séri go na se. Mi seyri go na se. Mi seeri go na se. Mi seiri go na se.	Officiële spelling 1960	9	36
	Officiële spelling 1986 (Sebba)	8	32
	Peé et al. (1953) + Koenders (1946)	4	16
	Moravische Kerk + Officiële spelling 1986 (Blanker)	4	16
Totaal:		25	100
2. Yu kan trowstu wan pikin. Ju kan troostu wan pikin. Joe kan trowstoe wan pikin. Joe kan troustoe wan pikin. Joe kan troostoe wan piekien.	Officiële spelling 1986 (Blanker + Sebba)	18	72
	Peé et al. (1953)	3	12
	Officiële spelling 1960	2	8
	Moravische Kerk	1	4
	Koenders (1946)	1	4
Totaal:		25	100

3.	A dyari doti.	Officiële spelling 1986 (Blanker + Sebba)	12	48
	A djari doti.	Officiële spelling 1960 + Peé et al. (1953) + Moravische Kerk	11	44
	A djarie dotie.	Koenders (1946)	2	8
Totaal:			25	100
4.	Kowru a biri.	Officiële spelling 1986 (Blanker + Sebba) + Officiële spelling 1960	24	96
	Kooru a biri.	Peé et al. (1953)	1	4
	Kouroe a biri.	Moravische Kerk	0	0
	Kooru a bierie.	Koenders (1946)	0	0
Totaal:			25	100
5.	A duane musu luki inisei.	Officiële spelling 1986 (Blanker)	12	48
	A duane musu luki inisee.	Peé et al. (1953)	5	20
	A duane musu luku inisey.	Officiële spelling 1986 (Sebba)	5	20
	A doeane moesoe loeki inisé.	Officiële spelling 1960	2	8
	A doeane moeso loekie inisei.	Moravische Kerk	1	4
	A doeane moesoe loekie ieniesee.	Koenders (1946)	0	0
Totaal:			25	100
6.	Mi owru kba.	Officiële spelling 1986 (Blanker + Sebba)	21	84
	Mi oorru kba.	Peé et al. (1953)	3	12
	Mi owroe kba.	Officiële spelling 1960	1	4
	Mi ooroe kba.	Moravische Kerk	0	0
	Mie ooroe kba.	Koenders (1946)	0	0
Totaal:			25	100
7.	Pe smoko de, faja de.	Officiële spelling 1986 (Blanker + Sebba)	19	76
	Pe smoko de, faja de.	Officiële spelling 1960 + Peé et al. (1953) + Koenders (1946) + Moravische Kerk.	6	24
Totaal:			25	100
8.	A yari tapu.	Officiële spelling 1986 (Blanker + Sebba)	18	72
	A jari tapu.	Koenders (1946)	5	20
	A jarie tapoe.	Peé et al. (1953)	1	4
	A jari tapoe.	Officiële spelling 1960 + Moravische Kerk.	1	4
Totaal:			25	100

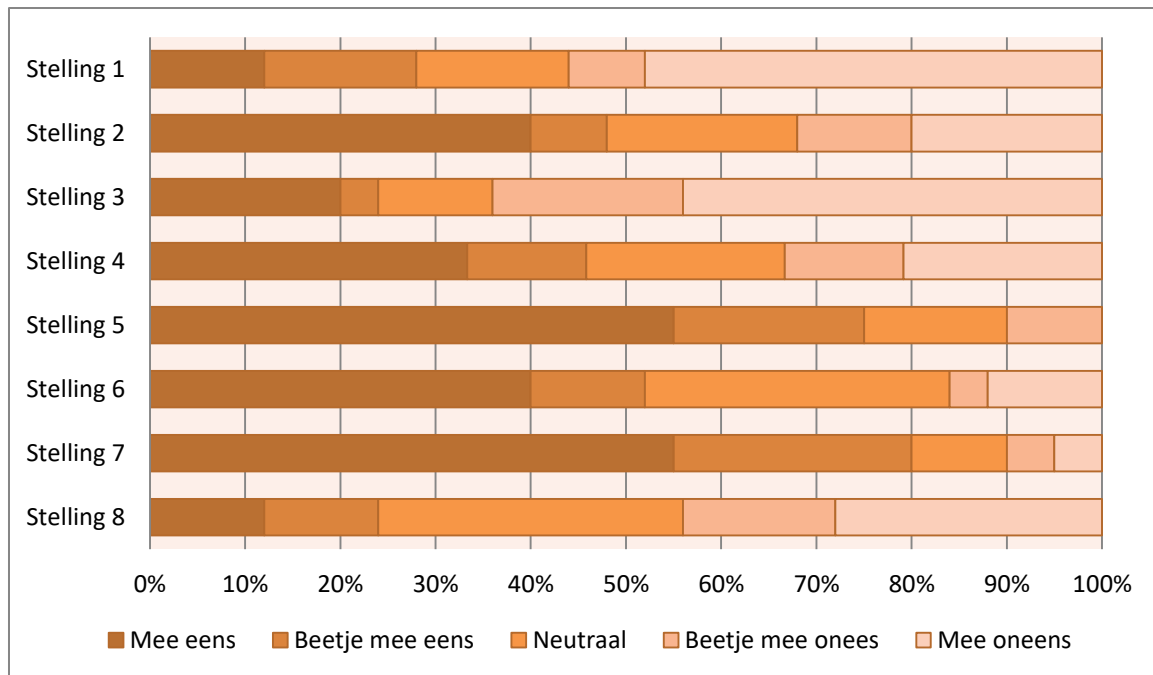
Wat uit de tabel hierboven blijkt is dat er veel variatie is in de keuze voor spellingen, maar ook duidelijke voorkeuren. In de zinnen waar de /u/-klank in voorkomt is de eenduidigheid het grootst: de meeste participanten kozen voor <u>. Bij de /ow/-klank werd er ook overwegend voor <ow> gekozen als spellingsweergave. Daarnaast werd er bij de /i/-klank, het grafeem <i> vaak verkozen boven <ie> en werd bij de /ow/-klank overwegend voor <ow> gekozen. Als laatste is er nog de /j/-klank.

Over het algemeen werd er bij deze klank voor de <j>-weergave gekozen. Een uitzondering hiervoor is zin 3, zoals gezien in Tabel 13. Dertien participanten kiezen hier voor <j> en de andere twaalf participanten kiezen voor <y>. Een verklaring hiervoor is dat de /j/-klank deel uitmaakt van het klankencluster /dj/. Mogelijk brengt deze ingewikkeldere klankencombinatie onduidelijkheid met zich mee over hoe deze klank geschreven moet worden.

5.2.4 Attitudes

In dit gedeelte van de vragenlijst werden enkele stellingen aan de participanten voorgelegd, waarover de participanten hun mening gaven, op basis van een vijfpuntige Likert-schaal. Alle stellingen zijn door 25 participanten beantwoord, met uitzondering van stelling 4 die door 24 participanten beantwoord is. Hieronder staan de acht stellingen vermeld:

1. Ik vind het gebruik van verschillende manieren van spellen in het Sranantongo niet erg.
2. Ik vind het gebruik van verschillende manieren van spellen in het Sranantongo wel erg.
3. Ik zie het gebruik van verschillende manieren van spellen als iets goeds.
4. Ik zie het gebruik van verschillende manieren van spellen als iets slechts.
5. Ik vind dat het schrijven van het Sranantongo aangemoedigd moet worden.
6. Ik denk dat anderen vinden dat het schrijven van het Sranantongo aangemoedigd moet worden.
7. Een standaardspelling is belangrijk voor het behouden van een taal.
8. Het spreken van het Sranantongo is belangrijker dan het schrijven ervan.

Grafiek 5:
Percentage participanten dat het eens tot oneens is met de stellingen.

Stellingen 1 en 2 zijn tegenstellingen van elkaar, net als stellingen 3 en 4. Om deze stellingsparen makkelijker met elkaar te vergelijken heb ik de antwoorden bij stellingen 2 en 4 gespiegeld. Hierdoor zijn de antwoorden van de stellingen 1 en 2 en de stellingen 3 en 4 beter met elkaar te vergelijken. Om te kijken of deze stellingen interne samenhang hebben, heb ik de Cronbach's Alfa voor deze stellingen berekend in SPSS. De Cronbach's Alfa tussen stellingen 1 en 2 is 0.707. Tussen stellingen 3 en 4 is de Cronbach's Alfa 0.688. De interne samenhang tussen stellingen 1 en 2 is dus acceptabel (>0.7), wat betekent dat uitspraken over de samenhang tussen de twee stellingen betrouwbaar zijn. De interne samenhang tussen stellingen 3 en 4 zijn net niet acceptabel genoeg (<0.7), maar dit getal ligt erg dichtbij de 0.7. De samenhang tussen stelling 3 en 4 kan daarom beschouwd worden als matig betrouwbaar. De stellingen 5, 6, 7 en 8 heb ik niet op interne samenhang getest, omdat deze vragen attitudes over afzonderlijke zaken bevragen, die niet volledig met elkaar te maken hebben.

5.3 Analyse

In de analyse ga ik de resultaten uit paragraaf 5.2 met elkaar vergelijken en bespreken. Op basis van de resultaten ga ik uitspraken doen en conclusies trekken.

5.3.1 *Nederland en Suriname*

De algemene gegevens heb ik onderling vergeleken op basis van het land waar de participanten voornamelijk hebben gewoond, als indicatie van in welk land de participanten de meeste sociale contacten hebben (gehad). De participanten werden opgedeeld in drie groepen: (voornamelijk) woonachtig in Suriname, in Nederland of in beide. Waar men vóór de leeftijd van veertien woonde heb ik hierbij niet meegenomen, omdat ik verwachtte dat men pas vanaf die leeftijd bewust was van welke taal men met wie sprak. Naar mijn weten is er over de leeftijdsgrens, met betrekking tot het onthouden van in welke taal men spreekt tegen welke personen en in welke situaties, geen onderzoek gedaan, dus is deze leeftijdsgrens gekozen op basis van mijn eigen redenering.

In Tabel 12 staat vermeld hoeveel participanten in Suriname woonden, hoeveel participanten in Nederland woonden en hoeveel participanten aangaven voor een langere tijd in beide landen hadden gewoond. 34.8% van de participanten woonde vanaf hun veertiende levensjaar in Suriname. 33.3% van de participanten woonde vanaf hun veertiende levensjaar in Nederland. 23.2% van de participanten had na hun veertiende levensjaar zowel in Nederland gewoond als in Suriname. 8.7% van de participanten had na hun veertiende levensjaar veel gewoond in andere landen dan Suriname en Nederland. Deze laatste participanten zijn verder niet meegenomen in de resultaten.

Tabel 12:

Verdeling van in welk land de participanten het meeste tijd heeft doorgebracht in relatie tot sociale contacten.

	N	%
Suriname	24	34.8
Nederland	23	33.3
Beide landen	16	23.2
Overig	6	8.7

In Tabel 13 hieronder wordt getoond wanneer, met wie en hoe vaak de participanten het Sranantongo spraken. In tegenstelling tot in Tabel 8 wordt in deze tabel het verschil per land aangetoond. Hieruit blijkt dat participanten in Suriname meer in het Sranantongo spraken met hun ouders, broers en zussen dan participanten die in Nederland woonden. Participanten die in beide landen hadden gewoond spraken nog minder in het Sranantongo met hun ouders, broers en zussen. Met grootouders werd er nog minder in het Sranantongo gesproken in alle groepen. Ook met vrienden werd er in Suriname meer in het Sranantongo gesproken dan in Nederland. Sprekers die in beide landen gewoond hadden spraken het meest het Sranantongo met hun vrienden.

Als er aan de participanten werd gevraagd in welke domeinen ze het Sranantongo spraken verschilde het per land waarin ze de meeste tijd hadden doorgebracht, zie Tabel 14 hieronder. In Suriname had niemand nog nooit het Sranantongo op straat gesproken, terwijl vier personen in Nederland nog nooit op straat het Sranantongo hadden gesproken. Dit komt doordat het Sranantongo in Suriname een lingua franca is terwijl in Nederland de voertaal het Nederlands is. Zo werd het Sranantongo in Suriname ook weleens op het werk gesproken en door sommigen zelfs vaak. In Nederland spraken de meeste participanten geen Sranantongo op het werk. Het is vrij logisch dat het Sranantongo in deze domeinen vaker worden gesproken in Suriname dan in Nederland.

Tabel 13:

Percentage in welke mate participanten in het Sranantongo spreken en met wie. De hoogste percentages zijn met geel gemarkeerd.

	Meeste tijd doorgebracht in:	Nooit	Soms	Neutraal	Vaak	Altijd	n.v.t.
Met vader	Suriname	13% N=3	43.5% N=10	4.3% N=1	34.8% N=8	4.3% N=1	-
	Nederland	50% N=12	16.7% N=4	12.5% N=3	8.3% N=2	4.2% N=1	8.3% N=2
	Beiden	73.3% N=11	6.7% N=1	-	20% N=3	-	-
Met moeder	Suriname	22.7% N=5	59.1% N=13	-	9.1% N=2	9.1% N=2	4.3% N=1
	Nederland	16.7% N=4	29.2% N=7	8.3% N=2	25% N=6	8.3% N=2	12.5% N=3
	Beiden	60% N=9	20% N=3	6.7% N=1	13.3% N=4	-	-
Met broers en zussen	Suriname	4.3% N=1	30.4% N=7	-	43.5% N=10	17.4% N=4	4.3% N=1
	Nederland	29.2% N=7	33.3% N=8	12.5% N=3	12.5% N=3	4.2% N=1	8.3% N=2
	Beiden	33.3% N=5	20% N=3	6.7% N=1	26.7% N=4	6.7% N=1	6.7% N=1
Met vrienden	Suriname	-	34.8% N=8	-	45.5% N=10	18.2% N=4	4.3% N=1
	Nederland	25% N=6	25% N=6	4.2% N=1	37.5% N=9	4.2% N=1	4.2% N=1
	Beiden	26.7% N=4	13.3% N=2	6.7% N=1	46.7% N=7	6.7% N=1	-
Met grootouders van vaders zijde	Suriname	55.6% N=10	33.3% N=6	-	5.6% N=1	5.6% N=1	21.7% N=5
	Nederland	66.7% N=16	12.5% N=3	-	4.2% N=1	-	16.7% N=4
	Beiden	73.3% N=11	-	-	6.7% N=1	6.7% N=1	13.3% N=2
Met grootouders van moeders zijde	Suriname	57.9% N=11	26.3% N=5	-	10.5% N=2	5.3% N=1	17.4% N=4
	Nederland	41.7% N=10	25% N=6	4.2% N=1	8.3% N=2	4.2% N=1	16.7% N=4
	Beiden	60% N=9	20% N=3	-	13.3% N=2	-	6.7% N=1

Tabel 14:

Percentage in welke domeinen participanten het Sranantongo spreken. De hoogste percentages zijn met geel gemarkeerd.

	Meeste tijd doorgebracht in:	Nooit	Soms	Neutraal	Vaak	Altijd	n.v.t.
Op straat	Suriname	-	52.2% N=12	-	39.1% N=9	8.7% N=2	-
	Nederland	16.7% N=4	45.8% N=11	8.3% N=2	25% N=6	-	4.2% N=1
	Beiden	6.7% N=1	46.7% N=7	6.7% N=1	40% N=6	-	-
In de winkel	Suriname	-	34.8% N=8	-	47.8% N=11	17.4% N=4	-
	Nederland	21.7% N=5	52.2% N=12	8.7% N=2	13% N=3	-	4.3% N=1
	Beiden	6.7% N=1	40% N=6	20% N=3	26.7% N=4	6.7% N=1	-
Thuis	Suriname	13% N=3	69.6% N=16	4.3% N=1	8.7% N=2	4.3% N=1	-
	Nederland	25% N=6	29.2% N=7	8.3% N=2	25% N=6	4.2% N=1	8.3% N=2
	Beiden	46.7% N=7	13.3% N=2	20% N=3	20% N=3	-	-
Op werk	Suriname	8.7% N=2	60.9% N=14	4.3% N=1	26.1% N=6	-	-
	Nederland	75% N=24	4.2% N=1	-	4.2% N=1	-	16.7% N=4
	Beiden	60% N=9	26.7% N=4	6.7% N=1	6.7% N=1	-	-
In de kerk, moskee of tempel	Suriname	30.4% N=7	60.9% N=14	-	4.5% N=1	-	4.3% N=1
	Nederland	66.7% N=16	16.7% N=4	-	-	4.2% N=1	12.5% N=3
	Beiden	60% N=9	13.3% N=2	6.7% N=1	6.7% N=1	-	13.3% N=2

5.3.2 Het spreken en het schrijven van het Sranantongo

In Tabel 15 staat vermeld in welke mate en met wie de participanten in het Sranantongo zeiden te schrijven. Uit deze resultaten bleek dat de participanten minder met de mensen om zich heen in het Sranantongo schreven dan dat ze het spraken. Dit komt overeen met de resultaten in Grafieken 1 en 2, waaruit bleek dat het Nederlands en het Engels meer geschreven werden dan het Sranantongo, terwijl het Sranantongo ongeveer net zo veel gesproken werd als het Engels en het Nederlands. Desondanks zei een redelijk aantal soms met familie en vrienden in het Sranantongo te schrijven.

Tabel 15:

Percentage in welke mate participanten in het Sranantongo schrijven met bepaalde personen. De hoogste percentages zijn met geel gemarkeerd.

Meeste tijd doorgebracht in:		Nooit	Soms	Neutraal	Vaak	Altijd	n.v.t.
Met vader	Suriname	87% N=20	13% N=3	-	-	-	-
	Nederland	62.5% N=15	8.3% N=2	8.3% N=2	-	-	20.8% N=5
	Beiden	71.4% N=10	7.1% N=1	-	7.1% N=1	-	14.3% N=2
Met moeder	Suriname	82.6% N=19	13% N=3	-	4.3% N=1	-	-
	Nederland	45.8% N=11	20.8% N=5	12.5% N=3	4.2% N=1	-	16.7% N=4
	Beiden	73.3% N=11	20% N=3	-	-	-	6.7% N=1
Met broers en zussen	Suriname	52.2% N=12	26.1% N=6	-	17.4% N=4	4.3% N=1	-
	Nederland	54.2% N=13	12.5% N=3	8.3% N=2	12.5% N=3	-	12.5% N=3
	Beiden	46.7% N=7	20% N=3	6.7% N=1	13.3% N=2	-	6.7% N=1
Met vrienden	Suriname	43.5% N=10	34.8% N=8	-	8.7% N=2	13% N=3	-
	Nederland	20.8% N=5	50% N=12	16.7% N=4	4.2% N=1	-	8.3% N=2
	Beiden	40% N=6	40% N=6	-	20% N=3	-	-
Met grootouders van vaders zijde	Suriname	82.6% N=19	-	-	-	4.3% N=1	13% N=3
	Nederland	79.2% N=19	-	-	-	-	20.8% N=5
	Beiden	66.7% N=10	6.7% N=1	-	-	-	26.7% N=4
Met grootouders van moeders zijde	Suriname	82.6% N=19	4.3% N=1	-	-	-	13% N=3
	Nederland	82.6% N=19	-	-	-	-	17.4% N=4
	Beiden	66.7% N=10	6.7% N=1	-	-	-	26.7% N=4

In Tabel 16 wordt vermeld op welke media sprekers van het Sranantongo de taal schrijven. Sprekers van het Sranantongo schreven vaker in het Sranantongo bij informeler contact zoals bij sms'en, Facebooken en mailen. Op een CV gebruikte vrijwel niemand het Sranantongo, maar ook op een boodschappenlijstje gebeurde dit nauwelijks. Wat opvalt is dat de sprekers in veel situaties kozen voor de optie "soms". Hieruit blijkt dat het Sranantongo maar in sommige gevallen geschikt is om in te schrijven. Ook dit komt overeen met de Grafieken 1 en 2 waaruit bleek dat het Sranantongo veel minder geschreven dan gesproken wordt.

Tabel 16:

Percentage van wanneer de participanten Sranantongo schrijven. De hoogste percentages zijn met geel gemarkeerd.

	Meeste tijd doorgebracht in:	Nooit	Soms	Neutraal	Vaak	Altijd	n.v.t.
Op een boodschappenlijstje	Suriname	69.6% N=16	30.4% N=7	-	-	-	-
	Nederland	78.3% N=18	4.3% N=1	4.3% N=1	-	-	13% N=3
	Beiden	86.7% N=13	6.7% N=1	-	6.7% N=1	-	-
Op een postkaartje	Suriname	78.3% N=18	17.4% N=4	4.3% N=1	-	-	-
	Nederland	50% N=12	37.5% N=9	4.2% N=1	-	-	8.3% N=2
	Beiden	60% N=9	20% N=3	6.7% N=1	13.3% N=2	-	-
In een CV (curriculum vitae)	Suriname	95.7% N=22	4.3% N=1	-	-	-	-
	Nederland	91.7% N=22	-	-	-	-	8.3% N=2
	Beiden	93.3% N=14	-	-	-	-	6.7% N=1

In een sms'je	Suriname	13% N=3	69.0% N=16	-	17.4% N=4	-	-
	Nederland	20.8% N=5	41.7% N=10	8.3% N=2	20.8% N=5	-	8.3% N=2
	Beiden	26.7% N=4	53.3% N=8	-	20% N=3	-	-
In een mail	Suriname	56.5% N=13	26.1% N=6	-	4.3% N=1	-	4.3% N=1
	Nederland	41.7% N=10	33.3% N=8	12.5% N=3	4.2% N=1	-	8.3% N=2
	Beiden	60% N=9	26.7% N=4	-	13.3% N=2	-	-
Op Facebook	Suriname	21.7% N=5	60.9% N=14	4.3% N=1	8.7% N=2	-	4.3% N=1
	Nederland	33.3% N=8	37.5% N=9	-	16.7% N=4	4.2% N=1	8.3% N=2
	Beiden	46.7% N=7	33.3% N=5	-	6.7% N=1	-	13.3% N=2
Op Twitter	Suriname	60.9% N=14	13% N=3	-	4.3% N=1	-	21.7% N=5
	Nederland	70.8% N=17	8.3% N=2	-	-	-	20.8% N=5
	Beiden	53.3% N=8	6.7% N=1	-	-	-	33.3% N=5
Op een forum	Suriname	73.9% N=17	8.7% N=2	-	4.3% N=1	-	13% N=3
	Nederland	58.3% N=14	16.7% N=4	4.2% N=1	4.2% N=1	-	16.7% N=4
	Beiden	66.7% N=10	-	-	-	-	33.3% N=5
In een brief	Suriname	65.2% N=15	34.8% N=8	-	-	-	-
	Nederland	62.5% N=15	25% N=6	4.2% N=1	-	-	8.3% N=2
	Beiden	60% N=9	13.3% N=2	6.7% N=1	13.3% N=2	-	6.7% N=1

5.3.3 Hoe spellen de sprekers van het Sranantongo?

Als er naar de zinnen gekeken wordt die de participanten hadden opgeschreven naar aanleiding van het beluisteren van de audiobestanden, blijkt dat er redelijk wat variatie is in de spellingsvormen. Ten eerste bevatten de /u/- en /i/-klanken de minste variatie. Bij deze klanken werden voornamelijk de vormen gebruikt die in de officiële spelling van 1986 voorkomen. Bij de /j/-klank, een klank waarvan ik verwachtte dat men minder zou afwijken van de officiële spelling werd toch door de helft van de participanten voor <j> gekozen en door de andere helft <y>. Ook bij de /ej/- en /ow/-klanken was er variatie. Een mogelijke verklaring is dat deze klanken minder vaak voorkomen dan de /u/- en /i/-klanken en hierdoor minder gemarkeerd zijn.

Deze variatie toonde zich opnieuw bij de antwoorden op de vergelijkingszinnen, zie Tabel 11. Ook hier werd er bij bepaalde klanken duidelijker voor de officiële spelling uit 1986 gekozen dan bij andere klanken. In de zinnen waar een /u/-klank voorkwam kozen de meeste participanten voor het grafeem <u>, het grafeem dat voorkomt in de officiële spelling van 1986. In zin 2 koos 84% voor de spelling met het <u>-grafeem en ook in zin 6 koos 96% van de participanten voor de zinnen met het <u>-grafeem. Dit geldt ook voor de /i/-klank, ook hier kozen de participanten voornamelijk voor het grafeem uit de spelling van 1986, namelijk <i>. In zin 4, de zin met zowel /u/- en /i/-klanken, koos 100% voor de spelling met de grafemen <u> en <i>. In zin 5 keerde hetzelfde patroon terug: 88% van de participanten koos voor een spelling waar de <u>- en <i>-grafemen in voorkomen. Hiervan koos iedereen (100%) voor de spellingen waar het <i>-grafeem in voorkomt. In zin 8 koos 92% van de participanten voor de zinnen met de <i>- en <u>-grafemen.

De /j/-klank toonde iets meer variatie. Wat opvalt is dat wanneer de /j/-klank zich niet in een klankencluster bevond, 72% (bij zin 2), 76% (bij zin 7) en 72% (bij zin 8) van de participanten koos voor de zinnen met het <y>-grafeem. De overige 24-28% koos hier voor het <j>-grafeem. In zin 3, waar de /j/-klank zich in het klankencluster /dj/ bevond, koos 52% van de participanten voor het <j>-grafeem en 48% koos voor

het <y>-grafeem. Mogelijk kwam dit doordat /dj/ minder vaak voorkomt dan de /j/-klank op zichzelf.

In de zinnen 2, 4 en 6 werd de /ow/-klank bevraagd. In zin 2 koos 80% van de participanten voor het <ow>-grafeem, 16% voor het <oo>-grafeem en 4% (1 participant) voor het <ou>-grafeem. In zin 4 koos echter 96% van de participanten voor het <ow>-grafeem en 4% (1 participant) voor het <oo>-grafeem, en in zin 6 koos 88% van de participanten voor het <ow>-grafeem en 12% voor het <oo>-grafeem. Deze getallen komen redelijk overeen met de /u/- en /i/-klanken, de meeste participanten kozen voor de spelling uit 1986.

Als laatste behandel ik de /ej/-klank. Deze klank werd bevraagd in zin 1 en in zin 5. Wat opvalt is dat deze klank de meeste variatie had ten opzichte van de vier klanken hierboven. Er zijn vier manieren om de /ej/-klank op te schrijven. De eerste manier is <ee> (zoals in de spellingen van Peé et al. uit 1953 en de spelling van Koenders uit 1946). De tweede manier is <é> (zoals in de officiële spelling uit 1960). De derde manier is <ei> (zoals de spellingen van de Moravische Kerk en de officiële spelling van 1986 volgens Blanker en Stichting Volkslectuur Suriname) en de laatste manier is <ey> (zoals in de officiële spelling van 1986 volgens Sebba). In zin 1 koos 16% van de participanten voor <ee>, 16% voor <ei>, 36% voor <é>, en 32% voor <ey>. In zin 5 koos 20% van de participanten voor <ee>, 52% voor <ei>, 8% voor <é> en 20% voor <ey>. In zin 5 kwamen ook andere klanken voor die getest waren, terwijl in zin 1 alleen de /ej/-klank werd bevraagd. Opvallend is dat in zin 1 36% van de participanten voor <é> koos, waar dit in zin 5 maar 8% is. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat sprekers van het Sranantongo zich minder bewust bezig houden met de /ej/-klank dan met de /u/-, /i/- en /j/-klanken. De /ej/-klank komt ook minder vaak voor dan de /u/-, /i/- en /j/-klanken.

5.3.4 Welke attitudes hebben sprekers van het Sranantongo tegenover spelling?

In het laatste gedeelte van de online enquête werd sprekers van het Sranantongo acht stellingen voorgelegd. Op basis van een vijfpuntige Likert-schaal konden ze aangeven in hoeverre ze het eens of oneens waren met de stellingen. De vijf punten waren “mee eens”, “een beetje mee eens”, “neutraal”, “een beetje mee oneens” en “mee oneens”.

1. Ik vind het gebruik van verschillende manieren van spellen in het Sranantongo niet erg. Eens: 28%.
2. Ik vind het gebruik van verschillende manieren van spellen in het Sranantongo wel erg. Eens: 48%.

In stellingen 1 en 2 werd bevraagd hoe sprekers van het Sranantongo aankijken tegen variatie in het spellen van het Sranantongo. Deze twee zijn tegenstellingen van elkaar. De twee stellingen dienden als controle van elkaar. Wanneer de resultaten gespiegeld worden, kan er gekeken worden of de reacties op de stellingen met elkaar overeenkomen. Uit deze twee stellingen bleek dat de meeste sprekers van het Sranantongo liever geen variatie hebben in de spelling van het Sranantongo. 56% van de participanten was het oneens of een beetje oneens met stelling 1. 48% was het eens of een beetje eens met stelling 2. Bij stelling 1 was 28% van de participanten het er (een beetje) mee eens dat variatie in de spelling van het Sranantongo niet erg is. Bij stelling 2 was dit 32% van de participanten. Ongeveer een kwart tot één derde van de sprekers van het Sranantongo vindt variatie in de spelling van het Sranantongo prima.

3. Ik zie het gebruik van verschillende manieren van spellen als iets goeds. Oneens: 64%.
4. Ik zie het gebruik van verschillende manieren van spellen als iets slechts. Eens: 46%.

Ook werd er gevraagd of sprekers van het Sranantongo de verschillende manieren van het spellen als iets goeds of als iets slechts zagen. Deze twee stellingen zijn iets meer gepolariseerd dan stellingen 1 en 2, maar alle vier de stellingen dekken de lading over variatie in het spellen van het Sranantongo. 64% van de participanten was het oneens of een beetje oneens met stelling 3. Bij stelling 4 waren de participanten iets voorzichtiger met antwoorden. Hier was 46% het (een beetje) eens met de stelling dat variatie in de spelling als iets slechts gezien moet worden. Bij stelling 3 zag 24% van de participanten variatie in de spelling als iets goeds en bij stelling 4 was dit 34% van de. De resultaten van deze stellingen komen redelijk overeen met de resultaten van stelling 1 en 2: over het algemeen zien de meeste sprekers van het Sranantongo geen variatie in het spellen van het Sranantongo.

5. Ik vind dat het schrijven van het Sranantongo aangemoedigd moet worden. Eens: 74%
6. Ik denk dat anderen vinden dat het schrijven van het Sranantongo aangemoedigd moet worden. Eens: 52%

Deze twee stellingen gaan over het aanmoedigen van het schrijven van het Sranantongo. Er werd gekeken of men het belangrijk vindt dat er meer in het Sranantongo geschreven wordt. Daarbij werd een verschil gemaakt tussen wat de participant zelf dacht en wat de participant dacht dat anderen denken. Bij stelling 1 was 74% van de participanten het (een beetje) eens dat het schrijven van het Sranantongo aangemoedigd moet worden. 10% van de participanten was het een beetje oneens met dat het schrijven van het Sranantongo aangemoedigd moet worden. Geen van de participanten was het totaal met deze stelling oneens. Drie kwart van de participanten vond dat het schrijven van het Sranantongo aangemoedigd moet worden. Dit toont aan dat er grote belangstelling is voor het schrijven van het Sranantongo. Bij stelling 6 is 52% van de participanten het eens of

een beetje eens met de stelling en 16% is het een oneens of een beetje oneens met de stelling. Opvallend bij deze stelling is dat 32% van de participanten neutraal was over deze stelling. Sprekers van het Sranantongo denken wellicht dat anderen het schrijven van het Sranantongo niet zo belangrijk vinden. Mogelijk heeft dit een verband met het lage overte sociale prestige dat het Sranantongo heeft in de Surinaamse maatschappij.

7. Een standaardspelling is belangrijk voor het behouden van een taal.
Eens: 80%

In stelling 7 werd gevraagd of sprekers van het Sranantongo graag een standaardspelling zien voor het Sranantongo, die kan helpen aan het behouden van deze taal. 80% van de participanten was het (een beetje) eens met deze stelling. Slechts 10% van de participanten was het (een beetje) oneens met deze stelling. Veel sprekers van het Sranantongo vinden het dus belangrijk dat er een standaardspelling is.

8. Het spreken van het Sranantongo is belangrijker dan het schrijven ervan. Eens: 24%

Bij de laatste stelling werd bevraagd of het spreken van het Sranantongo belangrijker is dan het schrijven. Dit werd gevraagd omdat het Sranantongo voornamelijk een gesproken taal is. 24% van de participanten was het eens of een beetje eens met deze stelling en 44% was het oneens of een beetje oneens met de stelling. Daarnaast was 22% van de participanten neutraal over deze stelling.

6. Discussie

6.1 De onderzoeksvragen

Uit de resultaten zijn enkele punten duidelijk geworden. In dit hoofdstuk koppel ik de resultaten aan de onderzoeksvragen en aan de literatuur. Na het beantwoorden van de acht deelvragen wordt de onderzoeksvraag behandeld.

Deelvraag 1:

Wat zijn de achtergronden van de sprekers van het Sranantongo?

Uit de resultaten bleek een redelijke leeftijdsspreiding onder de participanten. Qua geslacht was bijna één derde van de participanten man en iets meer dan twee derde vrouw. 71% van de participanten was geboren in Suriname terwijl ten tijde van het afnemen van de online enquête 39.1% in Suriname woonde. Van de participanten was 20.3% in Nederland geboren en tijdens het afnemen van de online enquête woonde 55.1% in Nederland. Deze cijfers tonen aan dat veel Surinamers van Suriname naar Nederland zijn geëmigreerd. Hier is in de vragenlijst rekening mee gehouden door te vragen of de participanten naar een ander land zijn verhuisd, en zo ja, op welke leeftijd dit gebeurde.

Het vragen naar waar men is geboren en waar men nu woont is van belang omdat deze gegevens kunnen aantonen in welke landen de participanten het meeste tijd doorgebracht hebben. De taalsituaties verschillen namelijk tussen Suriname en Nederland. Zo is het Sranantongo in Suriname een lingua franca en wordt het in bepaalde situaties meer gebruikt dan in Nederland, terwijl in Nederland het Nederlands de voertaal is in bijna alle domeinen. De vragen naar wanneer en met wie het Sranantongo wordt gesproken en geschreven leveren dan ook hogere frequenties op bij de mensen die in Suriname wonen dan bij de mensen die in Nederland wonen. Zoals in het Theoretisch Kader werd vermeld, is het spreken van Sranantongo in bepaalde families in Nederland niet toegestaan en wordt het spreken

van het Nederlands belangrijker geacht. Dit zorgt er voor dat het spreken van en de aandacht voor het Sranantongo vermindert.

Deze verschillen zijn ook terug te zien in de resultaten. 34.8% van de participanten heeft de meeste tijd doorgebracht in Suriname, 33.3% in Nederland en 23.2% heeft in beide landen veel tijd door gebracht. Degenen die de meeste tijd in Suriname hebben doorgebracht spreken op zijn minst soms het Sranantongo op straat. In Nederland zijn er echter ook participanten die op straat nog nooit het Sranantongo hebben gesproken. Daarnaast wordt het Sranantongo in Suriname meer gesproken op het werk dan in Nederland. Verder spreken de participanten die de meeste tijd hebben doorgebracht in Suriname meer met hun familie in het Sranantongo dan degenen die de meeste tijd hebben doorgebracht in Nederland. De verschillen tussen deze groepen tonen aan dat het taalgebruik verschilt op basis van in welk land degene de meeste tijd heeft doorgebracht.

Deelvraag 2:

Hoe vaak wordt het Sranantongo gesproken en geschreven?

47 participanten zeggen dat ze het Sranantongo spreken, waarvan 34 participanten zeggen dat ze het Sranantongo wekelijks spreken. Het Sranantongo wordt veel minder geschreven (N=22) dan gesproken, maar degenen die Sranantongo schrijven doen dit wel wekelijks. Daarnaast is er gevraagd naar welke talen de participanten het meeste gebruiken. Het Sranantongo wordt als eerste taal (N=1) nauwelijks genoemd. Als tweede (N=22) en derde taal (N=11) wordt het Sranantongo wel veel genoemd. Dit komt overeen met de data van Léglise en Migge (2015). Zij hadden aangetoond dat het Sranantongo maar door 6% van de scholieren werd genoemd als moedertaal, maar, zoals in Tabel 2 te zien is, vaker als tweede of derde taal genoemd werd.

Het spreken van het Sranantongo (N=48) gebeurt twee keer zo veel als het schrijven van het Sranantongo (N=22). Dit komt overeen met het feit dat het

Sranantongo voornamelijk een gesproken taal is. De helft van de participanten die wel het Sranantongo spreekt, schrijft nauwelijks in het Sranantongo. Echter, als er gevraagd wordt of sprekers van het Sranantongo weleens in het Sranantongo sms'en zeggen 55 participanten van de 68 (80,9%) op zijn minst soms te sms'en. Ook schrijven 43 van de 67 (64,2%) participanten weleens in het Sranantongo op Facebook. Als participanten iets in het Sranantongo schrijven is het over het algemeen gericht aan hun vrienden. Ongeveer drie vijfde van de participanten schrijft weleens iets aan hun vrienden. Ongeveer twee vijfde van de participanten schrijft weleens iets in het Sranantongo aan hun broers en/of zussen.

Ook het schrijven van verschillende talen is op volgorde van frequentie gezet. Het Sranantongo is voor niemand een taal die het meest geschreven wordt. Voor sommige participanten (N=6) wordt het Sranantongo na het Nederlands het meest geschreven. Als op twee na meest geschreven taal wordt het Sranantongo negen keer genoemd.

Deelvraag 3:

Is er een verschil in frequentie in het gebruik tussen het spreken en het schrijven van de sprekers van het Sranantongo?

Zoals al eerder is vermeld is het Sranantongo meer een gesproken taal dan een geschreven taal. Dat valt ook terug te zien in het frequentieverschil tussen het spreken en het schrijven van het Sranantongo. Daarnaast is er wel iets opvallends. 22 participanten zeggen dat ze in het Sranantongo schrijven, maar er zijn meerdere situaties waar meer dan 22 participanten wel eens iets in het Sranantongo zeggen te schrijven. Zo schrijven 28 participanten op zijn minst soms met hun broers en zussen. 43 participanten zeggen zelfs dat ze op zijn minst soms in het Sranantongo schrijven met hun vrienden. Ook 43 participanten zeggen dat ze weleens wat in het Sranantongo op Facebook schrijven en 55 participanten zeggen dat ze weleens in het Sranantongo sms'en. Deze aantallen zijn twee keer zo groot als het aantal

participanten dat zegt dat ze in het Sranantongo schrijven. Wel wordt het Sranantongo vooral geschreven bij informelere contacten. Een brief zal minder snel in het Sranantongo geschreven worden dan een berichtje op Facebook of een sms'je. Ondanks dat dit het verschil tussen het spreken en het schrijven van het Sranantongo kleiner maakt, is het verschil nog wel aanwezig. Ondanks dat het Sranantongo vaker gesproken wordt dan de participanten denken, blijft het Sranantongo voornamelijk een gesproken taal.

Deelvraag 4:

Is er variatie binnen de schrijfpraktijken van één spreker van het Sranantongo bij het schrijven van het Sranantongo?

Als er gekeken wordt naar de zinnen die de participanten hebben opgeschreven naar aanleiding van de audiobestanden blijkt dat er variatie is binnen de schrijfpraktijken van één spreker. Elke spreker heeft minstens één grafeem op meer dan één manier opgeschreven. Eén spreker had vier van de vijf grafemen op meerdere manieren opgeschreven. Dit toont aan dat de sprekers van het Sranantongo redelijk flexibel zijn in het schrijven van de taal. De betrouwbaarheid van deze gegevens is vanwege de kleine dataset laag, maar de resultaten tonen al wel aan dat per spreker variatie bij het schrijven van het Sranantongo is.

Deelvraag 5:

Is er variatie tussen de schrijfpraktijken van de sprekers van het Sranantongo?

Zoals uit de analyse blijkt is er ook variatie tussen de schrijfpraktijken van de sprekers van het Sranantongo. Bij alle zinnen was er sprake van verschillende antwoorden. Over het algemeen lijken de sprekers een voorkeur te hebben voor de recentere spellingen, met name de officiële spelling uit 1986. Spellinggen die de

Nederlandse grafemen gebruiken, worden door sprekers van het Sranantongo aanzienlijk minder gekozen als voorkeursspelling.

Deelvraag 6:

Zijn er klanken die meer variatie bevatten ten opzichte van andere klanken?

Uit de resultaten blijkt dat sommige klanken inderdaad meer variatie hebben dan andere klanken. De /ej/-klank is de klank met de meeste variatie. Men koos bij de zinnen met deze klank voor vier verschillende grafemen als weergave voor de klank. Wat ook opviel was dat men anders koos wanneer er meer variabele klanken voorkomen in de zin dan alleen /ej/. Wellicht komt dit doordat de sprekers van het Sranantongo zich niet sterk bewust zijn van hoe deze klank geschreven moet worden. Het kiezen voor het grafeem <u> bij de /u/-klank wordt bewuster gedaan. Uit de zinnen blijkt dat de sprekers vrijwel elke keer het <u>-grafeem kiezen. Mogelijk wordt de <oe>-weergave als ouderwets gezien. Ook de /i/- en /ow/-klanken hadden niet veel variatie. Bij beide klanken koos minstens vier vijfde voor de grafeemweergave zoals in de officiële spelling van 1986, namelijk <i> en <ow>. De /j/-klank had meer variatie dan ik had verwacht. Bijna drie kwart koos voor het <y>-grafeem. Echter, als deze klank zich in een klankencluster bevond, zoals /dj/ als in Tabel 13, koos de helft van de sprekers voor de <j>-weergave.

Deelvraag 7:

Kiezen sprekers van het Sranantongo consequent voor één spelling of vindt er variatie plaats?

Het lijkt erop dat de sprekers van het Sranantongo niet geheel consequent kiezen voor een bepaalde spelling. Dit haal ik uit de antwoorden op de vragen over de audiobestanden van de vier participanten. Geen enkele participant hield in zijn antwoorden één spelling aan. Helaas heb ik te weinig gegevens hierover om deze

bevindingen overduidelijk te bevestigen. Desalniettemin, suggereren de resultaten dat de sprekers van het Sranantongo variëren bij het kiezen van een spelling. Het is goed om te zeggen dat ze variëren in de klanken en daardoor verschillende spellingen aanhouden. Over het algemeen kiezen sprekers van het Sranantongo niet een bepaalde spelling die ze gaan consequent aanhouden.

Deelvraag 8:

Welke attitudes hebben sprekers van het Sranantongo ten aanzien van het belang van spellingen?

Iets meer dan de helft van de sprekers heeft liever geen variatie in de spelling van het Sranantongo. Bijna de helft van de participanten zag variatie in de spelling als iets negatiefs. Bijna twee derde van de participanten was het er mee oneens dat variatie in de spelling als iets goeds gezien kan worden. 80% van de sprekers is het er mee eens of een beetje mee eens dat een standaardspelling voor het behouden van een taal belangrijk is. Een standaardspelling heeft over het algemeen geen variatie in de spelling. Onder de sprekers van het Sranantongo is er dus grote belangstelling voor het correct schrijven van het Sranantongo.

Daarnaast vindt drie kwart van de sprekers van het Sranantongo dat het schrijven van het Sranantongo aangemoedigd moet worden. De helft van de sprekers denkt dat anderen het belangrijk vinden dat het schrijven van het Sranantongo aangemoedigd moet worden. Dit toont wederom aan dat er grote belangstelling is voor het schrijven van het Sranantongo. Ongeveer een kwart van de sprekers vond dat het spreken van het Sranantongo belangrijker is dan het schrijven ervan. Bijna de helft van de sprekers was het oneens met die stelling.

Hoofdvraag:

In hoeverre zijn er verschillen tussen de schrijfwijzen van de sprekers van het Sranantongo en de attitudes van deze sprekers tegenover het schrift van het Sranantongo?

Uit de resultaten blijkt dat de sprekers van het Sranantongo liever geen variatie zien in de manier van spellen in het Sranantongo. Daarnaast hebben de sprekers liever een standaardspelling, aangezien zij menen dat deze kan helpen bij het behouden van de taal. Echter, uit de resultaten blijkt ook dat er wel degelijk variatie aanwezig is. Deze variatie wordt zowel aangetroffen per spreker als tussen sprekers. Sprekers van het Sranantongo zijn zich zeker bewust van dat er een bepaalde spelling aanwezig is die veel gebruikt moet worden. Het grootste deel van de sprekers kiest namelijk voor de officiële spelling bij het kiezen tussen verschillende spellingen. De variatie toont echter aan dat er nog wel onduidelijkheid bestaat over wat juist en niet juist is. Er zou meer informatie beschikbaar moeten komen om het bewustzijn over een standaardspelling groter te maken. Hierdoor kunnen de sprekers van het Sranantongo voor zorgen dat de standaardspelling die er is, gehanteerd en nageleefd wordt. Een groot aantal sprekers vindt ook dat het schrijven van het Sranantongo aangemoedigd moet worden. Het aantal sprekers van het Sranantongo dat aangeeft dat ze het Sranantongo schrijven is lager dan het aantal sprekers dat aangeeft het Sranantongo te gebruiken in sms'jes en op Facebook. Sms'en en berichtjes plaatsen op Facebook in het Sranantongo telt ook als schrijven van het Sranantongo. Door dat veel te doen kan het bewustzijn over het schrijven van het Sranantongo eveneens vergroot worden.

De discussie samenvattend is het duidelijk wat de meerderheid van de participanten wil: het handhaven van een standaardspelling, meer aandacht voor het geschreven Sranantongo en eenduidige manier van spellen. Echter, de resultaten van dit onderzoek tonen aan dat er nog veel variatie aanwezig is in de spelling van de sprekers van het Sranantongo.

6.2 Reflectie op het onderzoek

Omdat ik tijdens het onderzoek tegen enkele obstakels ben aangelopen, heb ik enkele suggesties voor verbeterpunten te melden. Ten eerste was het onderzoek, wat het verzamelen van de gegevens betreft, vrij breed. Bij het verzamelen van data door middel van een enquête moet van tevoren goed nagedacht worden over welke data er verzameld moeten worden en op welke manier deze data verzameld kunnen worden. Bij sommige gedeeltes van het onderzoek had ik moeite met het analyseren van de data, doordat ik de vragen niet altijd duidelijk genoeg had gesteld. Het gaat hier om de vragen uit het algemene gegevens gedeelte over welke talen de participanten spreken en schrijven en over de vragen waarbij de zinnen in verschillende spellingen met elkaar vergeleken worden. Deze data hadden meerdere mogelijke antwoorden in één antwoord staan. Omdat ik niet goed stil had gestaan bij de vraagstelling, heb ik niet een juiste statistische analyse kunnen uitvoeren. Het is belangrijk van tevoren te weten wat je met je data wilt doen, zodat de juiste analyses toegepast kunnen worden en er meer structuur in het onderzoek kan worden gebracht. Als gevolg daarvan zullen de data van het onderzoek ook betrouwbaarder zijn.

Ten tweede was de vragenlijst te lang. De meeste participanten hadden hierdoor de vragenlijst niet helemaal ingevuld. Dit kan met name bij online enquêtes een probleem vormen, omdat participanten elk moment kunnen stoppen met het invullen van de enquête. Daarbij is het handig om de vragen op één onderwerp toe te spitsen. Hoewel het interessant is om verschillende soorten data van dezelfde participanten met elkaar te vergelijken, zorgt dit vrijwel onvermijdelijk voor een lange vragenlijst. Door de vele data die een lange vragenlijst genereert kan het bovendien lastig worden om in te blijven zien wat belangrijke data is en wat niet.

Verder bleek de technologie nog niet klaar te zijn voor wat ik wilde doen in de online enquête. Het leek mij een erg leuke en interessante manier om audiobestanden te gebruiken als dicteevorm om erachter te komen hoe de sprekers van het Sranantongo spellen. Helaas werkte dit alleen op computers en laptops met

geüpdatete browsers. Verder had ik niet de middelen om dit probleem online op te lossen. Een oplossing hiervoor is om zelf fysiek aanwezig te zijn bij het afnemen van de enquête waardoor je zelf voor goed werkende apparatuur kan zorgen. Het niet werken van de audiobestanden was voor vele participanten een reden om af te haken van de online enquête.

6.3 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Dit onderzoek is nog op kleine schaal gedaan. Vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op het uitvoeren van een soortgelijk onderzoek op grotere schaal, waardoor de data een grotere betrouwbaarheid krijgen en het onderzoek een grotere validiteit heeft. Er zou bijvoorbeeld in meer detail gekeken kunnen worden naar de verschillen tussen de gemeenschappen in Suriname en Nederland. In mijn onderzoek is het, mede door de lage aantallen participanten per onderdeel, niet gelukt om per onderdeel een onderscheid te maken tussen deze groepen. Door gericht op dit onderwerp te onderzoeken kan er gekeken worden of de schrijfpraktijken van sprekers van het Sranantongo in Suriname en in Nederland verschillen. Verder zou er gekeken kunnen worden naar verschillen tussen leeftijden. Zal de jongere generatie meer de recentere spellingen aanhouden dan de oudere generatie?

Participanten laten opschrijven wat zij horen is een goede manier om de schrijfpraktijken van de sprekers van het Sranantongo zijn te onderzoeken, maar zoals besproken heeft in dit onderzoek de techniek het laten afweten. Een alternatief is het gebruiken van de data van het Sranantongo Dictee. Echter, bij een dictee wordt er gevraagd om zo veel mogelijk volgens de norm te schrijven. Er kan dan minder onderzocht hoe men daadwerkelijk spelt in de alledaagse schrijfpraktijken, maar meer in hoeverre men op de hoogte is van de officiële spellingsregels en in hoeverre men zich houdt aan de officiële spellingsregels.

7. Conclusie

In dit onderzoek is er gekeken naar de schrijfpraktijken van de sprekers van het Sranantongo en de attitudes van deze sprekers tegenover de spelling van het Sranantongo. De resultaten van dit onderzoek laten zien dat er zowel variatie is in de spelling binnen als tussen sprekers van het Sranantongo. De sprekers van het Sranantongo hebben echter liever geen variatie in de spelling en vinden een standaardspelling belangrijk. Daarbij denken sprekers van het Sranantongo minder in het Sranantongo te schrijven dan ze dat daadwerkelijk doen. Het Sranantongo wordt voornamelijk geschreven in informele sociale domeinen zoals in sms'jes en op Facebook. Ook wordt het Sranantongo meer geschreven tussen vrienden dan tussen familie. Ondanks het feit dat deze taal niet via het onderwijs geleerd wordt, moet dus wel worden geconcludeerd dat het Sranantongo geschreven wordt. Door veel in het Sranantongo te schrijven kan het bewustzijn over geschreven Sranantongo groter worden. Moderne literatuur en evenementen zoals het Sranantongo Dictee kunnen hier aan bijdragen. Dit toont aan dat, ondanks dat het meer een gesproken taal blijft, het Sranantongo daarnaast een vitale geschreven taal is.

Referenties

- Berends, W. (2016). *Vernieuwde visies op het Surinaams-Nederlands en Taalbeleid in het secundair onderwijs: Met onderzoek naar attitudes ten opzichte van het Surinaams-Nederlands, taalbeleid op scholen en de consequenties van een Taalwet voor het onderwijs* (Proefschrift, Anton de Kom Universiteit van Suriname). Geraadpleegd van <https://drive.google.com/open?id=0B5kR0ZmIGZiyNDkzS3V0dVJZOGM/>
- Berg, M., van den (2000). "Mi no sal tron trongo": Early Sranan in court records, 1667-1767 (Proefschrift, Radboud Universiteit Nijmegen, Nederland).
- Blanker, J.C.M. & Dubbeldam, J. (2010). *Prisma woordenboek Sranantongo*. Utrecht, Nederland: Het Spectrum B.V..
- Carlin, E.B., Léglise, I., Migge, B. & Tjon Sie Fat, P.B. (2015). *In and Out of Suriname: Language, Mobility and Identity*. Leiden, The Netherlands: Koninklijke Brill N.V..
- Donicie, A. (1954). *De creolentalen van Suriname: spraakkunst*. Paramaribo, Suriname: Radhakishun & Co N.V..
- Eersel, H. (2002). *Taal en Mensen in de Surinaamse Samenleving: Verzamelde artikelen over taal, geschiedenis en identiteit 1985 - 2001*. Paramaribo, Suriname: Stichting Wetenschappelijke Informatie.
- Extra, G. (2011). *De omgang met taaldiversiteit in de multiculturele samenleving: Nederland in internationaal vergelijkend perspectief*. Babylon, Centrum voor Studies van de Multiculturele Samenleving.
- Fenigsen, J. (2011). Flying at half-mast? 'Voices, genres, and orthographies in Barbadian Creole', in Hinrichs, L. & Farquharson, J.T. (2011). *Variation in the Caribbean: From creole continua to individual agency*. Amsterdam, The Netherlands: John Benjamins, 107-132.
- Gobardhan-Rambocus, L. (2001). *Onderwijs als sleutel tot maatschappelijke vooruitgang: Een taal- en onderwijsgeschiedenis van Suriname, 1651-1975*. Zutphen, Nederland: Walburg Pers.
- Gobardhan-Rambocus, L. (2013). Taalpolitiek in een veranderde samenleving. Suriname na 1975. *Neerlandica Wratislaviensia*, 22, 55-64.
- Irvine, J. T. & Gal, S. (2000). 'Language ideology and linguistic differentiation', in Kroskrity, P.V. (ed.) (2000). *Regimes of language: Ideologies, politics and identities*, 35-83. Oxford, UK: James Curry.
- Jaffe, A. (2000). Introduction: Non-standard orthography and non-standard speech. *Journal of Sociolinguistics*, 4(4), 497-513.
- Jaffe, A., Androutsopoulos, J., Sebba, M. & Johnson, S. (2012). *Orthography as Social Action: Scripts, Spelling, Identity and Power*. Berlin, Germany: De Gruyter Mouton.

- Kromanti, K. (2015). *Kraswati nanga Kumari: te libi dede*. Auteur.
- Kroon, S. & Yağmur, K. (2012). *Meertaligheid in het onderwijs in Suriname: Een onderzoek naar praktijken, ervaringen en opvattingen van leerlingen en leerkrachten als basis voor de ontwikkeling van een taalbeleid voor het onderwijs in Suriname*. Nederlandse Taalunie.
- Meyerhoff, M. (2011). *Introducing Sociolinguistics (2nd ed.)*. Oxon, UK: Routledge.
- Pée, W., Hellinga, W. & Donicie, A. (1956). *Het Neger-Engels van Suriname: bijdragen en beschouwingen*. Tongeren, Nederland: Drukkerij George Michiels, N.V..
- Sebba, M. (2000). Orthography and ideology: issues in Sranan spelling. *Linguistics*, 38(5), 925-948.
- Sebba, M. (2009). Sociolinguistic approaches to writing systems research. *Writing Systems Research*, 1(1), 35-49.
- Seuren, P.A.M. (1982). *De spelling van het Sranan : een discussie en een voorstel*. Nijmegen, The Netherlands: Masusa.
- Smith, N. (2014). The early history of Surinam: Why is Surinam different? In Muysken, P.C. & Smith, N. (Eds.), *Surviving the Middle Passage: The West Africa-Surinam Sprachbund* (17-42). Berlin, Germany: De Gruyter Mouton.
- Stichting Volkslectuur Suriname (1995), *Woordenlijst/wordlist Sranan-Nederlands/Nederlands-Sranan/English-Sranan*. Paramaribo, Suriname: Vaco, 34-35.
- Velupillai, V. (2015). *Pidgins, Creoles & Mixed Languages: An Introduction*. Amsterdam, The Netherlands: John Benjamins.

Bijlage I

Beste meneer/mevrouw,

Hierbij wil ik u vragen mee te doen aan een online enquête over de spelling van het Sranantongo voor mijn bachelor eindwerkstuk van de studie Taalwetenschap aan de Universiteit van Utrecht. De online enquête zal ongeveer 10 tot 15 minuten duren. Het is belangrijk dat u geluidsbestanden kunt afspelen (via boxjes of oordopjes/koptelefoon).

Let op! Als u de mogelijkheid heeft, maak dan de enquête op een laptop of een computer. Het audiogedeelte werkt namelijk niet op mobieltjes en tablets.

Het onderzoek gaat over de spelling van het Sranantongo. Hierbij gaat het niet om wat u denkt dat goed is maar het gaat om wat u normaal gesproken zou schrijven. Ook zijn er enkele vragen over het schrijven van het Sranantongo.

De deelname is geheel vrijwillig en u heeft het recht om elk moment te stoppen met de enquête. De gegevens worden geheel anoniem verwerkt en worden alleen ingezien door mij en mijn eindwerkstukbegeleider dr. Margot van den Berg.

Voor vragen of meer informatie over dit onderzoek kunt u mij mailen op:
j.j.haveman@students.uu.nl

Alvast hartelijk dank voor uw deelname aan deze online enquête!

'Ja, ik geef toestemming om mijn antwoorden te gebruiken voor wetenschappelijk onderzoek.'

Als ik op 'start' klik, ga ik hiermee akkoord.

1. Wat is uw geboortejaar?

2. Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw
- Andere

3. In welk land bent u geboren?

- Suriname
- Nederland
- Andere, namelijk:

4. In welk land bent woont u?

- Suriname
- Nederland
- Andere, namelijk:

5. Hoe oud was u toen u verhuisde naar een ander land? (Als u niet naar een ander land bent verhuist, kunt u deze vraag leeglaten.)

6. Welke talen spreekt u? (Als u een kort gesprekje kan voeren in een taal telt die taal al mee.)

6. Welke talen spreekt u tenminste één keer per week? (Als u een kort gesprekje kan voeren in een taal dan telt die taal al mee.)

7. Zet de talen die u minstens één keer per week spreekt op volgorde van het meeste gebruikt tot het minste gebruikt. (Gebruik de talen die u als antwoord gegeven hebt van de bovenstaande vraag.)

8. Welke talen leest u weleens? (Denk aan media, boeken maar ook aan sms'jes, twitter, etc.)

9. Welke talen leest u tenminste één keer per week? (Denk aan media, boeken maar ook aan sms'jes, twitter, etc.)

10. Zet de talen die u minstens één keer per week spreekt op volgorde van het meeste gebruikt tot het minste gebruikt. (Denk aan media, boeken maar ook aan sms'jes, twitter, etc. en gebruik de talen die u als antwoord gegeven hebt van de bovenstaande vraag.)

Zet een kruisje bij hoe vaak u spreekt in het Sranantongo per situatie. (Hieronder valt ook korte gesprekjes of een gesprek beginnen in het Sranantongo.)

	Nooit	Soms	Gemiddeld	Vaak	Altijd	n.v.t.
Ik spreek (of sprak) in het Sranantongo met mijn vader.						
Ik spreek (of sprak) in het Sranantongo met mijn moeder.						
Ik spreek (of sprak) in het Sranantongo met mijn broers en zussen.						
Ik spreek (of sprak) in het Sranantongo met mijn vrienden.						
Ik spreek (of sprak) in het Sranantongo met mijn grootouders van mijn vaders zijde.						
Ik spreek (of sprak) in het Sranantongo met mijn grootouders van mijn moeders zijde.						
Ik spreek (of sprak) het Sranantongo op straat.						
Ik spreek (of sprak) het Sranantongo in de winkel.						
Ik spreek (of sprak) het Sranantongo thuis.						
Ik spreek (of sprak) het Sranantongo op werk.						
Ik spreek (of sprak) het Sranantongo in de kerk/moskee/tempel.						

Zet een kruisje bij hoe vaak u schrijft in het Sranantongo per situatie. (Onder schrijven valt ook sms'en, whatsappen, chatten, facebooken, etc.)

	Nooit	Soms	Gemiddeld	Vaak	Altijd	n.v.t.
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo met mijn vader.						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo met mijn moeder.						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo met mijn broers en zussen.						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo met mijn grootouders van mijn vaders zijde.						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo met mijn grootouders van mijn moeders zijde.						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo op een boodschappenlijstje.						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo op een postkaartje.						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo in mijn curriculum vitae (CV).						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantong in sms'jes.						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo in e-mails.						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo op Facebook.						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo op Twitter.						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo op een forum.						
Ik schrijf (of schreef) in het Sranantongo in brieven.						

Er worden nu vijf fragmenten afgespeeld. Luister ze en schrijf op wat je hoort. Doe dit op de manier waarop je normaal gesproken het Sranantongo schrijft. Geen antwoord is goed of fout. Volg uw eerste ingeving.

Geluidsfragment 1

A nyan sowtu tumsi.

Geluidsfragment 2

Mi hati e krei¹².

Geluidsfragment 3

Den pikin e krei¹³.

Geluidfragment 4

Son sma no wani trow.

Geluidsfragment 5

San na a yuru?

---

¹² Deze zinnen zijn opgeschreven volgens de officiële spelling van 1986 zoals vermeld door Blanker en Dubbeldam (2010).

¹³ Deze zinnen zijn opgeschreven volgens de officiële spelling van 1986 zoals vermeld door Blanker en Dubbeldam (2010).

Hieronder zijn 8 zinnen. Elke zin heeft verschillende opties qua de manier van spellen. Zet een kruisje bij de zin die uw voorkeur heeft. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Volg uw eerste ingeving.

1. Mijn voorkeur gaat uit naar... *

- Mi seeri go na se.
- Mi seiri go na se.
- Mi séri go na se.
- Mi seyri go na se.

2. Mijn voorkeur gaat uit naar... *

- Yu kan trowstu wan pikin.
- Joe kan troostoe wan piekien.
- Joe kan trowstoe wan pikin.
- Ju kan troostu wan pikin.
- Joe kan troustoe wan pikin.

3. Mijn voorkeur gaat uit naar... *

- A djari doti.
- A djarie dotie.
- A dyari doti.

4. Mijn voorkeur gaat uit naar... *

- Kouroe a biri.
- Kowru a biri.
- Kooru a bierie.
- Kooru a biri.

5. Mijn voorkeur gaat uit naar... *

- A doeane moesoe loekoe ieniesee.
- A duane musu luku inisey.
- A doeane moesoe loekoe inisei.
- A doeane moesoe loekoe inisé.
- A duane musu luku inisee.
- A duane musu luku inisei

6. Mijn voorkeur gaat uit naar... *

- Mi ooru kba.
- Mie ooroe kba.
- Mi owru kba.
- Mi owroe kba.
- Mi ooroe kba.

7. Mijn voorkeur gaat uit naar... *

- Pe smoko de, faja de.
- Pe smoko de, faya de.

8. Mijn voorkeur gaat uit naar... *

- A jarie tapoe.
- A yari tapu.
- A jari tapoe.
- A jari tapu.

Geef hieronder aan in hoeverre u het eens bent met de stellingen.

	Mee eens	Een beetje mee eens	Neutraal	Een beetje mee oneens	Mee oneens
Ik vind het gebruik van verschillende manieren van spellen in het Sranantongo niet erg.					
Ik vind dat het schrijven van het Sranantongo aangemoedigd moet worden.					
Ik zie het gebruik van verschillende manieren van spellen als iets goeds.					
Een standaard spelling is belangrijk voor het behouden van een taal.					
Ik vind het gebruik van verschillende manieren van spellen in het Sranantongo wel erg.					
Ik denk dat anderen vinden dat het schrijven van het Sranantongo aangemoedigd moet worden.					
Ik zie het gebruik van verschillende manieren van spellen als iets slechts.					
Het spreken van het Sranantongo is belangrijker dan het schrijven van het Sranantongo.					

Heeft u nog vragen en/of opmerkingen? Dan kunt u die hier plaatsen.

Wilt u op de hoogte gehouden worden over het onderzoek? Laat dan hier uw mailadres achter: